

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2023/1825,**10. mai 2023,****tähelepanekutega, mis on Euroopa Liidu 2021. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevate otsuste lahutamatu osa, III jagu – komisjon ja rakendusametid**

EUROOPA PARLAMENT,

- võttes arvesse oma otsust Euroopa Liidu 2021. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta, III jagu – komisjon,
 - võttes arvesse oma otsuseid rakendusametite 2021. aasta eelarvete täitmisele heakskiidu andmise kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 99 ja V lisa,
 - võttes arvesse väliskomisjoni, arengukomisjoni, tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni, keskkonnakomisjoni, transpordi- ja turismikomisjoni, regionaalarengukomisjoni, põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni, kultuuri- ja hariduskomisjoni, kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ning naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni arvamust,
 - võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0101/2023),
- A. arvestades, et liidu eelarve on ühiste poliitikaeesmärkide saavutamiseks väga vajalik ning moodustab liidu kogurahvatulust keskmiselt 1,3 % ja liikmesriikide valitsemissektori kulutustest ja kogu liidu avaliku sektori kulutustest keskmiselt 2,4 %;
- B. arvestades, et kui parlament annab komisjoni tegevusele eelarve täitmisel heakskiitu, kontrollib ja hindab ta pärast sise- ja välisauditeid, kas vahendeid on kasutatud korrektselt ja kas poliitikaeesmärgid on saavutatud, ning kinnitab seega komisjoni kulutuste korrektsust ja kulutõhusust;

Poliitilised prioriteedid

1. tuletab meelde, et ta peab väga tähtsaks Euroopa Liidu lepingus (ELi leping) ja Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) sätestatud aluspõhimõtteid ja väärtusi, sealhulgas artiklis 317 sätestatud usaldusväärse finantsjuhtimise ning artiklis 325 sätestatud pettustevastase võitluse ja liidu finantshuvide kaitsmise põhimõtet;
2. rõhutab, et läbipaistvus, vastutus ja usaldusväärsus on liidu institutsioonides olulised eetikapõhimõtted; tuletab meelde Euroopa Kontrollikoja (edaspidi „kontrollikoda“) järeldusi ja soovitusi, mille ta esitas oma eriaruandes nr 13/2019 ELi institutsioonide eetikaraamistike kohta, ning Euroopa Parlamendi 16. septembri 2021. aasta resolutsiooni ELi institutsioonide läbipaistvuse ja usaldusväärse suurendamise kohta sõltumatu ELi eetikaorgani loomise kaudu, millel on ühelt poolt ennetav roll teadlikkuse suurendamise ja eetiliste suuniste kaudu ning teiselt poolt reeglite järgimisega seotud ja nõuandev roll koos suutlikkusega anda soovitusi eetikaküsimustes, sealhulgas huvide konfliktide valdkonnas;
3. rõhutab Euroopa Prokuratuuri, Euroopa Liidu Kriminaalõigusosalase Koostöö Ameti (Eurojust), Europoli ja OLAFi rolli korruptsioonivastases võitluses; nõuab Euroopa Prokuratuuri ja OLAFi suutlikkuse ning nendevahelise koostöö edasist tugevdamist; nõuab ühiseid korruptsioonivastaseid reegleid, mida kohaldataks liidu organite kõikide töötajate suhtes;
4. rõhutab, et liidu eelarve on vajalik liidu poliitiliste prioriteetide saavutamiseks ning selle abil saab liikmesriike abistada ettenägematutes olukordades, nagu COVID-19 pandeemia ja selle tagajärjed; rõhutab, et kui eelarvet täidetakse usaldusväärset ja ettenähtud ajal, aitab see tõhusamalt ja tulemuslikumalt eri poliitikavaldkondade vajadusi täita ja probleeme lahendada; hoiatab, et kui eelarve täitmine toimub ajalise surve all, võivad vead ja õigusnormide rikkumine sagedana;

5. tuletab meelde seda, kui tähts on järelhindamine, sealhulgas kriisile reageerimiseks loodud rahastamisprogrammide puhul, ning seda, et programmi tulemuste hindamine tulemuslikkuse, tõhususe, asjakohasuse, sidususe ja liidu lisaväärtuse seisukohast peaks olema kooskõlas finantsmääruse, institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe ja parema õigusloome suunistega;
6. rõhutab, et eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluses tuleb tingimata anda aru liidu eelarveprogrammide tulemuslikkuse kohta; juhib tähelepanu sellele, et investeeritud vahendite lisaväärtus on tihedalt seotud saavutatud tulemustega ning panusega liidu kodanike igapäevaelu ja liidus avalduva majandusliku mõju parandamisse;
7. kordab, et on väga mures õigusriigi olukorra pärast mitmes liikmesriigis, sest see on juba ise väga suur probleem, aga tekitab ka liidu eelarvele suurt kahju; rõhutab, et liidu rahasummasid ei tohi kasutada demokraatiavastaseks tegevuseks ega autoritaarse valitsemiskorra tegevdamiseks; tuletab meelde, et liit kehtestas õigusliku tingimuslikkuse mehhanismi, et keelduda rahastamisest liikmesriikides, kus õñnestatakse õigusriiki, ning tunneb heameelt selle mehhanismi esmakordse kohaldamise üle Ungari puhul: see menetlus algatati 2021. aasta novembris ja lõpetati 2022. aasta detsembris, kui külmutati 55 % kolmest ühtekuuluvuspoliitika programmist (ligikaudu 6,35 miljardit eurot); märgib, et kuigi asjaolud oleksid põhjendanud vahendite külmutamist 100 % ulatuses, kiideti Ungari ja Poola taaste- ja vastupidavuskavad siiski heaks; rõhutab, et mõlemad kavad sisaldavad mitut nn õigusriigiga seotud üliolulist vahe-eesmärki; nõuab, et komisjon jälgiks pidevalt olukorda ja keelduks rahastamisest juhul, kui õigusriigi rikkumised ohustavad liidu eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist; kordab sellega seoses oma kindlat veendumust, et liikmesriigid peavad liidu rahaliste vahendite saamiseks austama demokraatiat ja õigusriiki, ning juhib komisjoni tähelepanu sellele, et õigusriigi olukord on halvenenud ka teistes liikmesriikides; nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon algataks viivitamata tingimuslikkuse mehhanismi kohaldamise, kui avastatakse õigusriigi põhimõtete rikkumisi, mis piisavalt otsesel viisil mõjutavad või millel on tõsine oht mõjutada liidu eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist või liidu finantshuvide kaitset; rõhutab lisaks, et parlament, nõukogu ja komisjon peavad tegema tihedat koostööd, tegevdades samal ajal institutsioonilist kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi; rõhutab, et on komisjoni ja rakendusametite kutsunud kindlalt ja korduvalt üles tagama liidu eelarve kaitse sellega, et aruandluseks, seireks ja auditeerimiseks kasutatakse üldiselt ja süsteemselt digi- ja automatiseeritud süsteeme, ning koostatakse ühised korrupsioonivastased reeglid ja tehakse institutsioonidevaheline läbipaistvusregister⁽¹⁾ kohustuslikuks kõigile liidu institutsioonidele, ka ametitele;
8. tuletab meelde, et Ungari majanduslik areng on olnud suures osas seotud väliskapitali investeringutega; mõistab seetõttu hukka Ungari valitsuse hargmaisusevastase retoorika ja taunib asjaolu, et korrupsiooni institutsionaliseerimine ja läbipaistmatu riigihangete süsteem, millega tuleks tegeleda tingimuslikkuse mehhanismi kohaldamise kontekstis nõutud reformide raames, võimaldasid valitsusel möödunud aastatel suurendada oma osalust energia-, pangandus-, telekommunikatsiooni- ja meediavaldkonnas; taunib valikulist ja erapoolikut lubade andmisest keeldumist ning meelevaldselt jäikade tingimuste ja piirangute kehtestamist eesmärgiga majanduslikult nõrgestada ja suretada välja teatavaid välismaiseid äriühinguid seni, kuni nad on sunnitud nõustuma täielikult või osaliselt Ungari valitsuse või valitsuse lähiringi kuuluvate oligarhide poolse vaenuliku ülevõtmisega hinnaga, mis on äriühingu tegelikust väärtusest tunduvalt madalam; kritiseerib komisjoni selle eest, et ta ei täida oma kohustust kaitsta siseturgu ja ausat konkurentsi, kuna ta ei sekku nendesse õigusriigi ja siseturureeglite ulatuslikesse rikkumistesse;
9. võtab murega teadmiseks kontrollikoja leiud, mis puudutavad liidu eelarve kaitsmist; võtab teadmiseks kontrollikoja eriaruande nr 11/2022 „Eli eelarve kaitsmine“, milles kontrollikoda jõudis järeldusele, et kuigi komisjoni menetlusest kõrvalejätamise süsteemil on mõned plussid, on süsteem puudulik ja seetõttu ei ole see tõhus; võtab murega teadmiseks, et varajase avastamise ja kõrvalejätamise süsteemi tööle rakendamine on kestnud kavandatust kauem; on mures selle pärast, et kuna menetlusest kõrvalejätamiseks kasutatakse eri käsitusi, on selle üldine kasutegur väiksem; kutsub komisjoni üles tegema Euroopa Parlamendiga koostööd finantsmääruse uuesti sõnastamiseks, et veelgi parandada varajase avastamise ja kõrvalejätamise süsteemi ning muuta see tõhusaks ja tulemuslikuks vahendiks;

(1) Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 20. mai 2021. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe kohustusliku läbipaistvusregistri kohta (ELT L 207, 11.6.2021, lk 1).

10. rõhutab, et varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi tuleks hakata kasutama ka väljaspool otsese eelarve täitmise valdkonda, ning nõuab, et komisjon kasutaks seda kõigi liidu vahendite, sealhulgas jagatud eelarve täitmise alla kuuluvate vahendite puhul; märgib, et varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi tuleb kasutada kõikidel juhtudel, tagamaks, et ettevõtjad ja tegelikud tulusaajad, kes on seoses pettuse, korruptsiooni või muu raske majanduskuriteoga süüdi mõistetud, ei saaks liidult raha; rõhutab, et Arachne näitajaid tuleb ühtlustada varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi välistamiskriteeriumidega, et kõrvalejäetud ettevõtjad oleksid näha ka Arachnes; nõuab, et Arachne, varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteem ning muud IT-vahendid talitleksid võimalikult palju koos, et teabeelemente ei oleks eri IT-süsteemidesse vaja nii sageli mitu korda sisestada ja halduskoormus oleks võimalikult väike; on veendunud, et kontrollisüsteeme ei ole mitte juurde vaja, vaid need peavad olema otstarbekamad, mis hõlmab muu hulgas uute tehnoloogiate kasutamist, et vältida pettuse, korruptsiooni ja muude raskete majanduskuritegude vastu, mis ei tohiks saada liidult rahalisi vahendeid;
11. kordab, et komisjon peab tingimata looma võimaluse kasutada ühtset kohustuslikku integreeritud ja koostalitlusvõimelist teabe- ja seiresüsteemi, millesse saab elektrooniliselt sisestada ja milles säilitatakse liidu rahaliste vahendite saajate, sealhulgas nende tegelike tulusaajate andmed ning millest on võimalik andmekaave ja riskihindamiste eesmärgil sellist teavet saada; rõhutab, et liidu rahasummade jaotamisest ja välja makstud summade võimalikust koondumisest peab olema selge ja läbipaistev ülevaade ning muu hulgas peab selleks olema võimalik summaseid liita; rõhutab, et see vähendaks finantsjuhtimises osalejate, vastutavate töötajate ja audiitorite ning liidu vahendite saajate bürokraatlikku koormust, hõlbustaks toetusesaajate väljavalimise, toetuste andmise, finantsjuhtimise, järelevalve, uurimistoimingute, kontrolli ja auditeerimise eesmärgil tehtavat riskihindamist ning aitaks vältida ja avastada pettuseid, korruptsiooni, huvide konflikte, topeltrahastamist ja muid õigusnormide rikkumisi, võtta nende heastamiseks parandusmeetmeid ja järelemeetmeid, arvestades, et niisuguste tegude vastu tuleb tõsiselt võidelda nii liikmesriikide kui ka liidu tasandil tulemuslike ja tõhusate ennetus- ja heidutavate meetmete, sealhulgas selgete karistuste abil; märgib, et see digitaliseerimine oleks tulnud ära teha juba ammu ja praegu on see hädavajalik, sest rahaliste vahendite väärkasutamine, pettused, omastamine, huvide konfliktid, topeltrahastamine ja muud süsteemsed probleemid puudutavad sageli korraga mitut riiki; rõhutab, et see ühtne andmekaavevahend peaks võimaldama teha selles hõlpsasti otsinguid ning olema OLAFi, Euroopa Prokuratuuri ja komisjoni jaoks kättesaadav, et liidu eelarve ja taasterahastu „Next Generation EU“ oleks õigusnormide rikkumise, pettuste ja huvide konfliktide eest paremini kaitstud;
12. peab kahetsusväärseks, et kõik liikmesriigid ei kasuta komisjoni andmekaave- ja riskihindamisvahendit, et taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise raames tuvastada projekte, kasusaajaid ja töövõtjaid, mille või kelle puhul esineb pettuse, huvide konflikti või õigusnormide rikkumiste risk; märgib, et viis kontrollikoja auditivalimisse kuuluvat liikmesriiki (Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia ja Itaalia) kasutavad komisjoni andmekaave- ja riskihindamisvahendit; tuletab meelde, et ühtse andmekaave- ja riskihindamisvahendi kasutamine on oluline element liidu finantshuvide kaitsmisel, täpsemalt pettuse, huvide konflikti ja topeltrahastamise vältimisel, samuti läbipaistvuse ja vastutavuse suurendamisel;
13. peab kiiduväärseks komisjoni loodud Kohesio veebisaidi ja avatud andmete platvormi kasulikkust programmitöö perioodide 2014–2020 ja 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika ja jagatud eelarve täitmise seotud investeeringute läbipaistvuse ja aruandekohustuse tagamise vahenditena, millesse on koondatud liidu toetatavate projektide riiklikud loetelud ja mis võimaldavad tegevuste kaardistamist (Kohesio) ning milles esitatakse ajakohaseid andmeid vastuvõetud programmide, rahaliste vahendite korrapärase järelevalve ning liidu kulukohustuste ja maksete kohta (avatud andmete platvorm); võtab teadmiseks käimasolevad kohandused, mida tehakse programmitöö perioodi 2021–2027 ajakohaseks kajastamiseks, kuid rõhutab tungivat vajadust tagada koordineerimine ja koostalitlusvõime riskihindamisvahendiga Arachne; kutsub seetõttu komisjoni üles tagama eri vahendite tõhusa koostalitlusvõime;
14. kordab, et reeglite ja menetluste edasine lihtsustamine ning nende valdkondade parem kontrollimine, kus reeglivastasel tehtud kulutusi esineb kõige sagedamini, tuleb paremini tasakaalu viia ning taotlejatele, eelkõige uutele taotlejatele, tuleb välja töötada kohustuslikud koolitused ja anda praktilist teavet ning VKEsid, võrsefirmasid, idufirmasid, haldus- ja makseasutusi ning kõiki teisi sidusrühmi tuleb sisukamalt aidata ja juhendada;

15. rõhutab tulemusnäitajate sagedasemat kasutamist ja suuremat tähtsust, sealhulgas näitajate valimist, sihtide ja vaheeesmärkide kindlaksmääramist ning seiret ja aruandlust, pidades silmas taaste- ja vastupidavusrahastu ning reformitud ühise põllumajanduspoliitika uusi rakendamismudeleid; kutsub komisjoni sellega üles veel rohkem parandama liidu eelarve tulemuslikkuse järelevalvet ja aruandlust ühtlustatute ja kvalitatiivsemate näitajate abil, nagu kliimaga seotud kulutuste, soolõime ja elurikkuse näitajad, nagu on ette nähtud 2021.–2027. aasta kuluprogrammide kohta vastu võetud alusaktides; märgib, et vahe-eesmärgid ja sihid ning väljundnäitajad on sisu poolest erinevad; märgib, et taaste- ja vastupidavusrahastu puhul tehakse peale selle vahet ka investeeringute ja reformide vahel; kordab, et palub komisjonilt ülevaadet selle kohta, milline on nii liikmesriikide kui ka komisjoni terviklik audititsükkel ning millist koostööd tehakse asjaomaste auditeerimisasutustega, sealhulgas kontrollikojaga ning OLAFi ja Euroopa Prokuratuuriga;
16. tunneb muret selle pärast, et poolõiguslikke vahendeid, mida komisjon kasutab (näiteks arvamused, soovitusel, teatised, muud kui seadusandlikud resolutsioonid, teatised, suunisdokumendid ja haldusvaldkonna prioriteetide kohta tehtud avaldused), on üha rohkem ja need on järjest keerukamad; palub komisjonil neid vahendeid lihtsustada ja ühtlustada ning kasutada neid selleks, et veelgi lihtsustada menetlusi ja vähendada bürokratlikku koormust; tuletab meelde õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT), mille eesmärk on lihtsustada liidu õigusnorme ja vähendada tarbetut koormust, saavutades samal ajal õigusaktide eelised ja kehtestades põhimõtte „üks sisse, üks välja“; nõuab, et komisjon kohaldaks süstemaatiliselt kõnealust põhimõtet, mis tähendab, et hiljuti kehtestatud koormust tasakaalustatakse samaväärse koormuse kõrvaldamisega samas poliitikavaldkonnas;
17. kordab, et pettusevastases võitluses tuleb nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil teha tihedas koostöös Euroopa Prokuratuuri ja OLAFiga suuremaid pingutusi; tunnustab Euroopa Prokuratuuri selle eest, ta on liidu finantshuve kahjustavate pettuste ja muude kuritegude uurimisel ja nende eest süüdistuse esitamisel teinud väga palju tööd ja täitnud olulist osa; rõhutab, et Euroopa Prokuratuur peab ülesannete tõhusaks täitmiseks olema täiesti sõltumatu ja erapooletu; rõhutab asjaolu, et Euroopa Prokuratuuri ja OLAFi sõltumatus, erapooletus ja tulemuslikkus nõuavad piisavaid rahalisi ja inimressursse, eriti arvestades taasterahastuga „NextGenerationEU“ (NGEU) seotud uusi ülesandeid; kutsub komisjoni üles võtma kiiresti meetmeid seoses Euroopa Prokuratuuri poolt tema eelarve täitmise kohta esitatud taotlustega, nii et Euroopa Prokuratuurist saaks täielikult tõhus prokuratuur;
18. märgib, et komisjon esitab oma aastaaruande liidu finantshuvide kaitse kohta (edaspidi „finantshuvide kaitse aruanne“) järgmise aasta sügisel, mistõttu ei ole parlamendil võimalik oma raportit vastu võtta varem kui kaks aastat pärast aruandes käsitletavat asjaomast perioodi ($n + 2$); rõhutab, et selleks, et saavutada liidu poliitika ja aruandes esitatud pettuste, maksudest kõrvalehoidumise ja muude finantsrikkumiste suhtes võetavate vastumeetmete kehtestamise suurem tõhusus, peaks Euroopa Parlamendil olema võimalik finantshuvide kaitse aruannet menetleda ja võtta vastu seda käsitlev raport hiljemalt järgmisel aastal ($n + 1$); kutsub OLAFit ja komisjoni üles võtma finantshuvide kaitse kohta koostatavad aruanded vastu sellele vastavalt;
19. rõhutab, kui tähtis on valitsusväliste organisatsioonide ja vahendajate tegevuse läbipaistvus nende rahastamise ja omandiõiguste osas, sest neil on liidu eelarve täitmisel eri täitmisviiside raames ja eriti välistegevuse valdkonnas oluline roll; on sügavalt mures niisuguste projektide rahastamise pärast, mida viivad ellu või millesse on kaasatud radikaalsete usu- ja poliitiliste organisatsioonidega seotud valitsusvälised organisatsioonid; kutsub komisjoni üles tagama, et liidu vahenditest rahastataks ainult organisatsioone, mis austavad rangelt kõiki liidu väärtusi; nõuab tungivalt, et komisjon looks eelmehhanismid, et teha selgelt kindlaks liidu territooriumil ja sellest väljaspool tegutsevad valitsusvälised organisatsioonid, kes on teadaolevalt seotud usuliste fundamentalistlike võrgustikega ja toetavad tegevuskava, mis kahjustab liidu väärtusi; nõuab sellega seoses avaliku musta nimekirja koostamist valitsusvälistest organisatsioonidest, kes on osalenud sellises tegevuses nagu vaenukõne, terrorismile õhutamine ja vägivalda toetav või ülistav usuaärmuslus või kes on liidu rahalisi vahendeid väärkasutanud või omastanud ning kes on kantud varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi (EDES) andmebaasi, et oleks tagatud, et nad ei saa juurdepääsu liidu institutsioonidele ja liidu rahastamisprogrammidele; kordab, et rahalisi vahendeid ei tohi eraldada terrorismi ja/või usulise ja poliitilise radikaliseerumise mis tahes eesmärgile või vormile ega neid vahendeid nendega seostada; rõhutab, et läbipaistvusregistris registreerimisel on vaja põhjalikku eelkontrolli, et avalikustada kõik rahastamisallikad; märgib, et liidu vahenditest rahastamine peab olema vahendite ahelas edasisuunamise korral jälgitav alates otsesest vahendite saajast kuni lõpliku vahendite saajani; tuletab meelde, et avaliku sektori rahaeraldiste puhul reguleeritakse liidu alusaktidega, kuidas tuleb läbipaistvust ja nähtavust selles osas käsitleda, ning tuletab seetõttu komisjonile meelde, et tal on kohustus kontrollida reeglite ja menetluste, eelkõige valitsusvälistele organisatsioonidele ja finantseerimisasutuste vahendajatele alltoetuste andmise reeglite ja menetluste järgimist; nõuab ühtlasi, et komisjon annaks eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile ülevaate selle kohta, kui suur on valitsusväliste organisatsioonidega seotud liidu kulude kogusumma;

20. palub komisjonil selguse, õiguskindluse ja õigusriigi huvides esitada ettepaneku valitsusväliste organisatsioonide määruuse kohta, mis sisaldaks valitsusväliste organisatsioonide tegevusvaldkondade ja suuruse selget määratlust ja liigitust; õigusaktides tuleks tagada selge ülevaade sellest, millistel tingimustel võivad valitsusvälised organisatsioonid saada liidult rahalisi vahendeid, ja need peaksid hõlmama järgmisi kohustusi:
- a) teatada saadud rahaliste vahendite summad ja allikad ning registreerida kõik välisjuhtide nimel tehtud toimingud;
 - b) märgistada vajaliku teabega levitav materjal;
 - c) avalikustada oma rahalised ja mitterahalised sisse- ja väljavoolud, sealhulgas maksed või mitterahalised annetused, mis kantakse katusorganisatsiooni raames ühelt selle liikmelt olevalt valitsusväliselt organisatsioonilt teisele üle;
 - d) avalikustada poliitiliste reklaamide või poliitiliste kampaaniate rahastamine valitsusväliste organisatsioonide poolt;
 - e) järgida demokraatlikku aruandekohustust ja austada liidu väärtusi;
 - f) väga suurte valitsusväliste organisatsioonide puhul, kelle struktuur sarnaneb erafirmade omadega, tagada aruandluskohustused seoses ettevõtja sotsiaalse vastutusega, järgida töötajate kaitset käsitlevaid sätteid, tagada soolise võrdõiglikkuse edendamine, kestlikkusaruandluse kohustused ning taksonoomia investeringute ja ostutehingute tarneahela eri lülide osas;
21. rõhutab, et ettepanek peaks hõlmama ka komisjoni suhtes kehtivaid läbipaistvuskohustusi, sealhulgas seoses valitsusväliste organisatsioonidega sõlmitud finants-, haldus- ja koostöölepingute avalikustamisega;
22. tuletab komisjonile meelde, et iga seadusandliku ettepaneku kohta, millel on suur majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamõju, tuleb teha sisukas ja põhjalik mõjuhindang; rõhutab, et see on osa komisjoni parema õigusloome tegevuskavast, ning rõhutab, et eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon jälgib tähelepanelikult, et mõjuhindangud koostataks täiesti neutraalselt ja erapooletult ning et neis analüüsitaks süstemaatiliselt kaalumisel olevate valikuvõimaluste mõju ning eelistatud lahenduse kulusid ja plusse, võttes avalike konsultatsioonide kaudu muu hulgas arvesse sidusrühmade seisukohti;
23. juhib tähelepanu kontrollikoja eriaruandele nr 17/2022 „Väliskonsultantide kasutamine Euroopa Komisjonis“, milles rõhutatakse, et Euroopa Komisjon kulutab igal aastal umbes miljard eurot, et sõlmida lepinguid, mille kohaselt kasutatakse väliskonsultantide teenuseid mitmesuguste konsultatsiooni-, uuringu-, hindamis- ja uurimistegevuste toetamiseks, ning jõuti järeldusele, et viis, kuidas komisjon väliskonsultantide teenuseid haldab, ei taga võimalikult suurt kulutõhusust ega komisjoni huvide täielikku kaitset; rõhutab lisaks, et niisuguste teenuste kasutamist reguleerivas raamistikus esineb märkimisväärseid lünki, millega võib kaasneda teenuseosutajate koondumise, liigse sõltuvuse ja huvide konfliktide risk, mida ei jälgita piisavalt; nõuab sellega seoses, et komisjon arendaks edasi oma väliskonsultantide kasutamist reguleerivat raamistikku, kasutaks paremini ära väliskonsultantide teenuste tulemusi, tõhustaks järelevalvet, et leevendada väliskonsultantide teenuste kasutamisest tulenevaid riske, ning parandaks oma aruandlust väliskonsultantide teenuste kasutamise kohta, esitades täpseid ja täielikke andmeid saadud teenuste mahu ja liikide kohta; rõhutab peale selle, et liidu ametitel, kelle volitustega on see lubatud, on kasutamata potentsiaali pakkuda spetsiaalset vajalikku teavet ning osutada sama kvaliteetseid teenuseid nagu väliskonsultandid; kutsub komisjoni üles uurima, kas edaspidi saab seda võimalust teatavates kindlates valdkondades konsultatsioonide ja teadusuuringute eesmärgil kasutada;
24. väljendab heameelt taaste- ja vastupidavusraha esialgse panuse üle COVID-19 pandeemia järgsel ajal suure majanduslanguse ärahoidmise ja ka sellealase edasise potentsiaali üle; märgib, et taaste- ja vastupidavusrahal on peaaegu kõigis liikmesriikides olnud Euroopa poolaastast tulenevate riigipõhiste soovituste rakendamisel oluline osa; märgib aga, et mitmed riigipõhised soovitused on endiselt täitmata, ning võtab lisaks teadmiseks taaste- ja vastupidavusraha panuse tegevusse, mille eesmärk on muuta liidu riikide majandus ja ühiskond kestlikumaks ja vastupidavamaks ning suurendada nende valmisolekut rohe- ja digipöörde probleemide lahendamiseks ja võimaluste kasutamiseks;

25. võtab teadmiseks kontrollikoja poolt tehtud taaste- ja vastupidavusrahastu esimese iga-aastase hindamise leiud ja järeldused; mõistab, et kuigi taaste- ja vastupidavusrahastut rakendatakse ajalise surve all, et anda COVID-19 kriisist taastumiseks õigeaegset toetust, on selle rakendamismudel eriti ühtekuuluvus- või põllumajanduspoliitika rahastamis-, aruandlus- ja kontrollistruktuuriga võrreldes palju selgem, sellega seatakse nii komisjonile kui ka liikmesriikidele palju leebemad nõuded ning vähendatakse komisjoni kontrollikoormust ja kantakse see üle liikmesriikidele; rõhutab, et iga kiire rakendamismudeliga peab kaasnema tugev kontrollisüsteem, mille eest peab vastutama komisjon; kutsub komisjoni üles tagama, et niisuguste uute liidu programmide ja poliitikameetmete kavandamisel, millel on taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel kasutatava mudeli sarnane tulemuspõhine rakendamismudel, võetakse täielikult arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel saadud kogemusi ning kontrollikoja auditite ja hinnangute järeldusi ja soovitusi taaste- ja vastupidavusrahastu kohta; tuletab meelde, kui oluline on teada, kas vahendite kasutamine on kursil, kuna 2023. aasta on taaste- ja vastupidavusrahastu keskpunkt; peab kiiduväärseks edusamme, mida komisjon on teinud eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsiooni väljendatud läbipaistvuse ja vastutusega seotud mureküsimumste käsitlemisel, luues ühtekuuluvuspoliitika Kohesio platvormiga sarnase platvormi;
26. tunneb heameelt selle üle, et kava „REPowerEU“ üle peetavatel institutsioonidevahelistel läbirääkimistel saavutati kokkulepe avaldada taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabelis iga kahe aasta tagant iga liikmesriigi 100 suurimat lõplikku vahendite saajat; kordab oma nõudmist, et eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames tehtaks asjaomastele liidu institutsioonidele ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile kättesaadavaks kõikide liidu poliitikameetmete ja projektidega seotud kõigi lõplike vahendite saajate nimekiri;
27. võtab teadmiseks, et komisjon on taaste- ja vastupidavusrahastule finantsturgudelt edukalt rahalisi vahendeid hankinud, kuna tegemist on tõsise kriisi ajal olulise vahendiga; on siiski mures asjaolu pärast, et intressimäärad tõusevad ja seepärast ei ole kindlust, et laenu suudetakse tagasi maksta, ning see seab kokkulepitud liidu eelarve ja liidu poliitika ohtu; kutsub komisjoni üles riske maandama ja hoidma Euroopa Parlamenti täielikult kursis nende laenude iga-aastase seisuga;
28. tunneb muret taaste- ja vastupidavusrahastu piiriüleste projektide piiratud arvu pärast; tunnistab samal ajal, et üks taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärk on toetada liidu liikmesriikide majanduse taastumist pärast COVID-19 pandeemiat; rõhutab, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade vastavusse viimine liidu poliitikaeesmärkidega, hõlmates ka piiriüleseid projekte, loob liidu lisaväärtust;
29. on mures selle pärast, et kuna paljud liidu eri poliitikavaldkondi reguleerivad õigusaktid võeti vastu hilja, nagu oli see ka 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi alguses, lükkus 2021.–2027. aasta programmitöö perioodi projektide elluviimise algus pikalt edasi; nõuab tungival, et komisjon teeks kõik vajaliku, et poliitikameetmete kohapealset rakendamist kiirendada, kuid pööraks samal ajal endiselt suurt tähelepanu kvaliteedile ja sellele, et tuleb tõhustada pettusevastast võitlust ja kaitsta liidu finantshuve; juhib tähelepanu sellele, et suur osa 2021. aasta eelarveeraldisest tuleb eelkõige eelarve jagatud täitmise korras elluviidavate projektide puhul kanda üle järgmiste aastate eelarvesse; rõhutab sellega seoses ohtu, mida täitmata kulukohustused liidu eelarves tekitavad, sest selle tagajärjel võidakse suured summad kulukohustustest vabastada, mis omakorda vähendab liidu eelarve mõju; nõuab, et komisjon annaks eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile teada meetmetest, mida ta kavatseb selle olukorra vältimiseks võtta, ning teeks sellest vajalikud järeldused ja võtaks arvesse sellest saadud kogemusi, et tagada samalaadse olukorra ärahoidmine 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kehtivusaja alguses;
30. innustab komisjoni, kontrollikoda ja nõukogu tegema tööd selle nimel, et kiirendada eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlust nii, et heakskiidu saaks anda aastal $n + 1$;
31. märgib, et Euroopa Liidu toimimise lepingu protokolliga nr 7 (Euroopa Liidu privileegid ja immunitetid) on ette nähtud, et liidu institutsioonide liikmetele ja eelkõige Euroopa Parlamendi liikmetele võib reisidokumendina kasutamiseks väljastada reisiloa; tunneb muret selle pärast, et kesktalitus, kes komisjonis reisilubadega tegeleb, ei ole nõus kandma dokumendile Euroopa Parlamendi liikme ametiseisundit, mille tõttu ei saa parlamendiliikmed erinevalt näiteks Euroopa välisteenistuse diplomaatilisest töötajatest reisimisel oma staatust tõendada; kutsub komisjoni üles võtma selle vastuolu kõrvaldamiseks kiiresti meetmeid, et institutsioonide liikmed saaksid reisimisel oma ametiseisundit korrektselt tõendada;

32. peab kahetsusväärseks, et kontrollikoda esitas kulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta taas vastupidise arvamuse ning leidis, et komisjoni ja liikmesriikide kontrollimehhanismid ei ole lihtsalt piisavalt usaldusväärsed; rõhutab, kui oluline on tugevdada komisjoni ja liikmesriikide kontrollimehhanisme, mida kontrollikoda ei pea usaldusväärsseteks ning mis seavad seega ohtu iga-aastase haldus- ja tulemusaruande usaldusväärsuse;
33. tuletab meelde, et komisjon peaks võtma üksikasjalikke järelemeetmeid kõikide parlamendi tähelepanekute suhtes, hõlmates kõiki poliitilisi prioriteete;

I PEATÜKK

Mitmeaastane finantsraamistik

Kontrollikoja kinnitav avaldus ning eelarvehaldus ja finantsjuhtimine

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

34. tunneb heameelt selle üle, et kontrollikoja hinnangul on Euroopa Liidu 2021. aasta raamatupidamise aastaaruanne kooskõlas finantsmäärusega usaldusväärne ja eelarve tulupool ei sisalda olulisi vigu;
35. märgib, et 31. detsembri 2021. aasta seisuga moodustasid kohustused kokku 496,4 miljardit eurot ning varade kogumaht oli 414,1 miljardit eurot; rõhutab, et 82,3 miljardi euro suurune erinevus vastas (negatiivsele) netovarale, mis koosnes reservidest, ja sellele osale kuludest, mille liit oli kuni 31. detsembriks juba kandnud, kuid mida tuli rahastada tulevastest eelarvetest;
36. võtab teadmiseks, et 2021. aasta lõpu seisuga oli summa, mis toetusesaajatele tuli kantud rahastamiskõlblike kulude katmiseks välja maksta, kuid mille kohta ei olnud veel maksetaotlusi esitatud, hinnanguliselt 129,9 miljardit eurot (2020. aastal 107,8 miljardit eurot), mis raamatupidamisse oli kirjendatud viitvõlgadena; võtab teadmiseks, et hinnangulise summa suurenemine on peamiselt seotud taaste- ja vastupidavusrahastuga, mis on COVID-19 pandeemia põhjustatud vahetu majandusliku ja sotsiaalse kahju korvamiseks mõeldud programmi NGEU keskse tähtsusega element; rõhutab, et sellest rahastust tehakse liikmesriikidele kuni 2026. aastani kindlaks määratud makseprofiili alusel makseid;
37. märgib, et kui Ühendkuningriigi väljaastumisele järgnenud üleminekuperiood lõppes, oli komisjoni hinnangul liidu raamatupidamises bilansipäeval Ühendkuningriigi vastu 41,8 miljardi euro suurune nõue (2020. aastal 47,5 miljardit eurot), millest hinnanguliselt 10,9 miljardit eurot pidi ära makstama aruandekuupäevale järgneva 12 kuu jooksul;
38. märgib, et kontrollikoda hindas, milline on Venemaa provotseerimata ja õigustamatu Ukraina-vastase sõjalise agressiooni mõju raamatupidamise aastaaruandele; väljendab heameelt, et kontrollikoja hinnangul on õige käsitada Venemaa kallale tungi Ukrainale bilansipäevajärgse mittekorrigeeriva sündmusena ning et selle mõju on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes avalikustatud korrektselt ja esitatud tõeselt;
39. võtab teadmiseks, et kontrollikoda auditeeris tavapäraste auditiprotseduuride käigus varasid, kohustusi, tulusid ja kulusid, sealhulgas neid, mis olid seotud meetmetega, mida komisjon võttis seoses COVID-19ga; tunneb heameelt selle üle, et kontrollikoda jõudis järeldusele, et need on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes esitatud tõeselt;

Liidu tulude ja kulude seaduslikkus ja korrektsus

40. peab kahetsusväärseks, et kontrollikoda esitas liidu eelarve kulupoolse seaduslikkuse ja korrektsuse kohta vastupidise arvamuse;
41. võtab teadmiseks, et kontrollikoda arvutas üldiseks veamääraks 3,0 %, mis on olulisuse lävest 1,0 % võrra kõrgem; märgib, et seega on olukord halvem kui 2020. aastal, mil veamäär oli 2,7 %, mis on samuti olulisuse lävest palju kõrgem; võtab teadmiseks, et komisjon vastas, et ta ei sea kontrollikoja kindlaks tehtud veamäära kahtluse alla, kuid samal ajal kaitseb omaenda tööd, mille tulemusel arvatati maksete hinnanguline veamäär, mis põhineb teistsugusel meetodikal; märgib, et komisjoni arvutuste kohaselt on maksete vearisk 2021. aastal 1,9 %; on mures selle pärast, et vastupidiselt kontrollikoja arvamusele on komisjoni poolt hinnatud veamäär olulisuse lävest madalam ja see jääb isegi kontrollikoja arvatatud veamäära alumisest piirist (2,2 %) allapoole;

42. peab kahetsusväärseks asjaolu, et leitud vead näitavad, et korraldusametuste deklareeritud kulude seaduslikkuses esineb püsivaid puudusi, ja et kontrollikoda leidis puudusi järelevalveasutuste valimi moodustamise meetodites;
43. märgib murega, et kontrollikoda leiab, et komisjoni riskihinnangus on riski suurust tõenäoliselt mitmes valdkonnas alahinnatud; rõhutab, et muu hulgas tuvastas kontrollikoda, et rubriigis 1 „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ olid komisjoni järeldused puudulikud, rubriigis 2 „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ hinnati veamäärad tegelikust madalamaks ning rubriigis 6 „Naabrus ja maailm“ alahinnati riski ja tehti palju vigu; rõhutab, et rubriigis „Loodusvarad ja keskkond“ on komisjoni ja kontrollikoja arvutustulemused ühesugused, kuid näiteks rubriigis „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ on veamäär kontrollikoja hinnangul 4,4 %, aga komisjon hindab maksete veariskiks 1,3 %;
44. märgib, et komisjon kontrollib liidu eelarvet nii enne kui ka pärast maksete tegemist ning teeb vajaduse korral parandusi; märgib, et see kontrollisüsteem kajastub nii „veariskis maksete tegemisel“, mis näitab niisuguste kulude hinnangulist määra, mis ei vasta maksete tegemise hetkel kohaldatavatele reeglitele ja normidele, kui ka „veariskis programmi lõpetamisel“, mis näitab selliste kulude hinnangulist määra, mis ei ole nõuetele vastavad pärast kõikide kontrollide ja asjakohaste paranduste lõpuleviimist, mil õiguslikult enam mingeid meetmeid võtta ei saa; märgib lisaks, et komisjoni hinnanguline vearisk programmi lõpetamisel on 0,8 %, mis on tunduvalt madalam kui olulisuse lävi, milleks on 2 %;
45. väljendab taas kontrollikoja auditipõhimõtetele ja meetodikale toetust; võtab teadmiseks, et see meetodika põhineb rahvusvahelistel auditistandarditel, mis eeldavad tehingute juhuvalimi testimist, ning et esindav valim ei saa olla täielikult riskipõhine; võtab murega teadmiseks, et kontrollikoda ja komisjon on veamäärade ja maksete veariski arvutamisel jõudnud erineva tulemuseni; rõhutab, et erinevused ei puuduta kõiki kuluvaldkondi; märgib asjaolu, et kõik komisjoni hinnangud maksete veariski kohta on kontrollikoja statistilistest hinnangutest madalamad või ulatuvad nende alumisse vahemikku, ning tunneb muret selle pärast, et see tähendab, et komisjon hindab veamäärade tegelikust kogu aeg madalamaks; kutsub komisjoni üles oma meetodikat uuesti läbi vaatama ja tegema kontrollikoja koostööd, et suurendada ühtlustamist, et tagada võrreldavamad näitajad; rõhutab siiski, et kontrollikoja kinnitavas avalduses esitatud üldine hinnang veamäärade kohta ei näita pettuse esinemist;
46. on mures selle pärast, et kui komisjon tegutseb sellise riski kohaselt, mis võib olla alahinnatud, ei suuda ta liidu finantshuve tegelikult kaitsta; tunneb muret ka segaduse pärast, mida see tekitab eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile ja liidu kodanikele, sest valdkondades, milles kontrollikoja arvutatud veamäär on olulisuse lävest madalam (loodusvarad), kasutab komisjon kontrollikoja määra, kuid valdkondades, kus kontrollikoja veamäär on sellest lävest kõrgem, esitab komisjon iseenda arvutatud maksete veamäärade, tekitades küsimusi tema enda finantsaruandluse usaldusväärsuse suhtes;
47. palub kontrollikojal täpsustada parandusmeetmete mõju üldisele veamääradele;
48. võtab teadmiseks, et kontrollikoda analüüsis, kuidas on arvesse võetud 2020. aasta aruandes esitatud tähelepanekuid viisi kohta, kuidas antakse komisjoni iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes aru tagasi nõutud summade kohta, mis kontrollikoja arvates on keerukas ja vahel ebaselge; väljendab heameelt selle üle, et kontrollikoja hinnangul on olukord paranenud, sest komisjon vaatas aruandlusmeetodi läbi; on aga mures selle pärast, et kontrollikoda on seisukohal, et varasemate maksete korrektsioonid (5,6 miljardit eurot) ja nendega seotud kulude osakaal (3,3 %) on esitatud väärtalt ja eksitavalt; märgib eelkõige, et kontrollikoda on seisukohal, et esitatud summad sisaldavad summasid, mis tulenevad ennetusmeetmetest, mis ei ole seotud varasemate maksete ega heakskiidetud kuludega, ning liikmesriikide ennetusmeetmetest, millega komisjon ei ole otseselt seotud;

49. võtab teadmiseks, et kontrollikoda tegi kindlaks, et väikse riskiga kuludes olulisi vigu ei olnud, kuid suure riskiga kuludes on endiselt olulisi vigu; rõhutab, et 3,0 % veamäära tekkimises oli suurim osa rubriigil „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ (1,2 protsendipunkti), rubriik „Loodusvarad ja keskkond“ (0,7 protsendipunkti), rubriik „Naabrus ja maailm“ (0,4 protsendipunkti) ning rubriik „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ (0,4 protsendipunkti);
50. märgib, et kontrollikoda jagab auditeeritavad maksed suure riskiga (peamiselt kulude hüvitamiseks tehtavad maksed) ja väikese riskiga (peamiselt toetusõigustel põhinevad maksed) kuludeks; märgib aga murega, et komisjon liigitab oma iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes kulud suurema, keskmise ja väiksema riskiga kuludeks, lähtudes riikide ametiasutuste, muude partnerite ja komisjoni enda poolt igal aastal tehtud kontrollidest; rõhutab, et kuna kontrollikoda ja komisjon kasutavad eri riskikategooriaid, on eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutaval institutsioonil keeruline kummagi institutsiooni aruandeid võrdlevalt analüüsida; märgib murega, et see on toonud kaasa suure erinevuse kontrollikoja arvatud suure riskiga kulude osakaalu (63,2 %) ja komisjoni arvatud suure riskiga kulude osakaalu (22 %) vahel; kordab, et sellised kontrollikoja ja komisjoni vahelised erinevused kahjustavad eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsiooni jaoks vajalike sisendandmete usaldusväärsust;
51. märgib murega, et suuri probleeme avastati kulude hüvitamisel põhinevates kuludes, mis moodustavad kontrollikoja auditi andmekogumist 63,2 % ja mille hinnanguline veamäär on 4,7 %; võtab teadmiseks, et kontrollikoja leitud vigade mõju on vaatlusaluse aasta kohta heakskiidetud kuludele suur ja puudutab peaaegu kõiki kulusid;
52. märgib, et kuigi kontrollikoda peab taaste- ja vastupidavusrahastu kulusid, mis 31. detsembril 2021 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruandes heaks kiideti, kõigis olulistes aspektides seaduslikeks ja korrektseteks, oli ta seisukohal, et üks Hispaaniale tehtud maksega seotud vahe-eesmärk ei olnud rahuldavalt täidetud, mistõttu esineb endiselt kahtlusi hinnangus, mille komisjon on andnud taaste- ja vastupidavusrahastu kuludega seotud vahe-eesmärkidele ja sihtidele; võtab teadmiseks kontrollikoja hinnangu, milles leiti, et viga ei ole oluline; tuletab meelde, et kontrollikoja tehtud taaste- ja vastupidavusrahastu auditi eesmärk oli aidata kaasa kinnitava avalduse koostamisele ja anda alus selle arvamusele taaste- ja vastupidavusrahastu 2021. aasta kulude korrektsuse kohta; märgib, et auditi andmekogum koosnes 2021. aasta ainsast väljamaksest (Hispaaniale tehtud makse) ja sellega seotud eelmaksete tasaarvestamisest; tuletab meelde, et ainus põhjus, miks tuvastatud viga ei kvantifitseeritud, oli see, et komisjonil ei ole osamaksete analüüsimiseks meetodikat; võtab teadmiseks, et komisjon avaldas sellise meetodika 21. veebruaril 2023;

Eelarvehaldus ja finantsjuhtimine

53. märgib murega, et 2021. aastal oli kulukohustuste täitmise määr väga madal (68 % kogu olemasolevast summast) ning et valdkondlike määruste hilinenud vastuvõtmise tõttu 2021. aastal lükkus uute programmide alustamine edasi; väljendab heameelt selle üle, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide üldine kasutusmäär oli 2021. aastal kõrgem, sest maksed olid suuremad kui 2020. aastal; rõhutab, et 2021. aasta lõpu seisuga jäi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide lõpetamistähtjaks 2025. aastal ära kasutada veel ligikaudu 161 miljardit eurot; kordab oma muret selle pärast, et liikmesriikide kasutusmäärades on suured erinevused ja mõnel liikmesriigil on kulukohustustega seotud summadest endiselt veel 40 % kasutamata; rõhutab veel kord, et suured erinevused liikmesriikide kasutussuutlikkuses on üks tõsisemaid takistusi vähem arenenud piirkondade tõhusamal arendamisel;
54. võtab teadmiseks, et ikka veel kasutamata 2014.–2020. aastaks ette nähtud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendid moodustavad märkimisväärse osa liidu eelarve täitmata kulukohustustest; kutsub komisjoni üles tähelepanelikult jälgima vahendite kasutamise edenemist liikmesriikides ja analüüsima erinevusi, keskendudes eelkõige alakasutamise juhtumitele ja madalatele kasutusmääradele; ootab, et komisjon esitaks eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile riigipõhised hinnangud, milles tehakse kindlaks korduvad probleemid, ning võtaks kõik asjakohased meetmed olukorra optimeerimiseks, sealhulgas tehnilise abi ja parimate tavade vahetamise kaudu;

55. tunneb taas muret selle pärast, et 2021. aasta lõpus oli täitmata kulukohustuste kogusumma enneolematult suur – 341,6 miljardit eurot (liidu eelarve ja NGEU täitmata kulukohustused kokku); rõhutab, et täitmata kulukohustuste summa kujuneb 2023. aastal tõenäoliselt suuremaks kui 460 miljardit eurot, kuid pärast seda peaks see tavapäraselt vähenema, sest NGEU kasutusaeg hakkab lõppema; rõhutab, et täitmata kulukohustuste teatav tase on kulukohustuste assigneeringutes ja maksete assigneeringutes seisneva liidu eelarvesüsteemi loomulik tagajärg, kuid tunneb muret selle pärast, et täitmata kulukohustuste märkimisväärne summa võib ohustada liidu eelarve tõrgeteta ja tavapärasest toimimist tulevikus;
56. võtab teadmiseks, et liidu eelarve täitmata kulukohustused on 2020. aasta lõpu enneolematult kõrge tasemega võrreldes vähenenud ning et komisjoni prognoosi kohaselt on 2027. aastal oodata väikeses summas kasvu, mis on peamiselt tingitud väiksemast erinevusest kulukohustuste ja maksete assigneeringute vahel; märgib, et kontrollikoda on mitmel korral juhtinud tähelepanu sellele, et täitmata kulukohustusi on võimalik vähendada üksnes siis, kui eelarvestatud maksete assigneeringud ületavad kulukohustuste assigneeringuid ja kui neid ka kasutatakse; kutsub komisjoni üles seda soovitud järjepidevalt järgima, kuna see on kooskõlas nõudega säilitada kulukohustuste assigneeringute ja maksete assigneeringute sobiv suhe;
57. rõhutab, et ajavahemik, mille jooksul tuleb 2021.–2027. aasta finantsraamistiku kohaselt jagatud eelarve täitmise korras hallatavad rahasummad ära kasutada, on lühem kui eelmiste mitmeaastaste finantsraamistike puhul; on teadlik probleemidest, mis on seotud nende summade haldamise ja kontrollimisega, et tagada nõuete täitmine ja usaldusväärne finantsjuhtimine; tunneb muret liikmesriikide suurema halduskoormuse pärast, mis on tingitud NGEU programmi rakendamisest, ja liikmesriikide suundumuse pärast pidada NGEU rakendamist traditsioonilistest jagatud eelarve täitmise alla kuuluvatest fondidest tähtsamaks, nagu arutati eelarvekontrollikomisjonis 23. jaanuaril 2023. aastal toimunud avalikul kuulamisel;
58. on veendunud, et komisjoni suunisega, mis käsitlevad finantsmääruse kohast huvide konfliktide vältimist ja haldamist, tekitatakse eelkõige VKEdele, mittetulundusühendustele ja kohaliku tasandi osalusstruktuuridele suur põhjendamatu bürokraatia; on arvamusel, et suunistes tuleks põhitähelepanu pöörata majanduslikule ja rahalisele kasule, mitte püüda hakata eriti just kohalikul ja piirkondlikul tasandil isiklikku elu ja ühiskondlikke suhteid jälgima; palub komisjonil täielikult järgida proportsionaalsuse ja eraelu puutumatusse põhimõtet ning mitte seada kõiki osalejaid ühtmoodi kahtluse alla; kutsub komisjoni üles oma kehtivaid suuniseid selgitama, et tagada taotlejatele ja otsuseid tegevatele organitele selgus;
59. on mures riskide pärast, mille kontrollikoda selgitas välja oma 2020. aasta aruandes ja mida ta kordas 2021. eelarveaasta puhul, nimelt selle pärast, et erinevate eelarvevahendite samaaegseks haldamiseks vajalike haldusressursside tase ei pruugi olla kättesaadav ning süsteemi paindlikuks tegemine COVIDi mõjuga toime tulekuks võib kaasa tuua kehtestatud kontrollisüsteemide nõrgenemise;
60. märgib murega, et liidu eelarvet mõjutav tingimuslike kohustustega seotud risk kokku suurenes 2020. aasta 131,9 miljardilt eurolt 2021. aastal 277,9 miljardi euroni; märgib, et nii suure kasvu kaks peamist põhjust olid NGEU kasutuselevõtt ja TERA raames antud laenude summa suurenemine; mõistab, et tingimuslikest kohustustest tulenevat riski liidu eelarvele leevendavad omavahendite ülemmäära tõstmise ja edasigarantiid, mille liikmesriigid on TERA laenudele andnud;

Soovitused

61. toetab igati kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendada ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;

62. palub komisjonil teha eelkõige järgmist:

- a) tagada liidu eelarve kaitse sellega, et aruandluseks, seireks ja auditeerimiseks kasutatakse üldjuhul alati digitaalseid ja automatiseeritud süsteeme (Arachne, varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteem jne), ning luua kiiresti finantsmääruse edasistel läbivaatamistel kohustuslik integreeritud ja koostalitlusvõimeline süsteem, mis põhineb olemasolevatel vahenditel ja andmebaasidel, kuid mis võib hõlmata ka muid vahendeid ja andmebaase; töötada välja taaste ja vastupidavuse tulemustabel, mille abil tagada vahe-eesmärkide ja sihtide kirjelduse ning audititulemuste läbipaistvus; tagada see, et kõik liikmesriigid kasutaksid tegelike tulusaajate ja lõplike vahendite saajate kohta aru andmiseks süsteeme ja keskregistreid;
- b) märkimisväärselt lihtsustada reegleid ja menetlusi, töötada taotlejatele, eelkõige uutele taotlejatele, välja kohustuslikud koolitused ja anda neile praktilist teavet ning aidata ja juhendada VKEsid ja vabaihendusi, võrsefirmasid, idufirmasid, haldus- ja makseasutusi ning kõiki teisi sidusrühmi sisukamalt, ilma et kontrollitoimingute kvaliteet halveneks;
- c) pidevalt suurendada komisjoni ja liikmesriikide haldussuutlikkust ning näha kontrollikojale, Euroopa Prokuratuurile ja OLAFile tulemuslikkuse tagamiseks ette piisavalt suurte summadega eelarveread, millelt katta NGEUga seotud uute, liidu eelarve kaitsmist hõlmavate ülesannete täitmise kulud;
- d) teha kokkuvõtte eri kuluvaldkondade ja sissenõutavate summade erinevuste põhjuste ning selle kohta, miks kontrollikoja arvatud hinnanguline veamäär ja komisjoni iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes arvatud maksete vearisk on erinevad, ja anda selle kohta aru eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile ja kontrollikojale ning pidada kontrollikojaga mõttevahetust nii juhtimis- kui ka tehnilisel tasandil, et võtta kasutusele liidu kulude veamäära ühtne meetodika;
- e) teha kontrollikojaga koostööd, et riskide liigitamise meetodikad ja auditeerimismetodikad ühtlustada;
- f) võrrelda REACT-EU vahendi rakendamise määrasid liikmesriikides, kes pidid taaste- ja vastupidavusrahastust rahalist toetust saama, ja liikmesriikides, kus riiklik taastekava kiideti tingimuslikult heaks alles hiljem (Ungari ja Poola), ning teha kindlaks tuvastatud erinevuste põhjused, mis on eelkõige suunatud haldussuutlikkuse kättesaadavusele;
- g) jätkata liikmesriikide toetamist kontrolli kvaliteedi parandamisel ja sageduse suurendamisel ning pettustevastase võitluse parimate tavade jagamisel;
- h) näha ette menetluse, sh rahastamise saamiseks nõutavate dokumentide lihtsustamine auditi- ja järelevalvepõhimõtteid eiramata;
- i) avaldada mõistliku aja jooksul auditiaruanded, sealhulgas need, mis käsitlevad huvide konflikte, mis aitab tagada selle, et auditeeritav rakendab soovitud parandus- ja järelmeetmeid;
- j) jälgida rangelt võimalikku korrupsiooni- ja pettuseohtu;
- k) hõlbustada institutsioonidevahelist koostööd, töötades selle nimel, et kiirendada eelarve täitmisele heakskiidu andmise protsessi n+ 1ni, seadmata ohtu protsessi kvaliteeti;
- l) rohkem pingutada, et suurendada läbipaistvust rahaliste vahendite kasutamisel, sealhulgas seoses teabega lõplike vahendite saajate kohta, ja kitsendada rahaliste vahendite väljamaksmist maksuparadiisides asuvatele ettevõtetele;
- m) pöörata rohkem tähelepanu ja anda suuremat tehnilist abi liikmesriikidele, kelle juhtimis- ja kontrollisüsteemid on ainult osaliselt usaldusväärsed või üldse mitte usaldusväärsed, kui liidu rahaliste vahenditega seotud kelmuse ja pettuse ning korrupsiooni oht on suurenenud;
- n) hinnata uuesti üksuste määratlemist valitsusvälise organisatsioonina ja esitada nende selge määratlus ning täiustada veelgi liidu lobitöö registrit, millega tagatakse see, et liidu institutsioonidega ühendust võtvad valitsusvälised organisatsioonid on registreeritud lobistina; palub komisjonil ühtlasi luua mõjusa mehhanismi, et tagada valitsusväliste organisatsioonide tegevuse kooskõla liidu väärtustega ja nõuda nende rahastamise täielikku läbipaistvust, andes põhjalikuma ülevaate kõigi registreeritud üksuste rahastamisest, mis peaks olema tingimus kõigi liidu institutsioonide, organite ja asutustega ühenduse võtmiseks;

- o) kohustub eraldama läbipaistvusregistri sekretariaadile piisavad vahendid tagamaks, et huvirühmade, lobiüksuste ja valitsusväliste organisatsioonide lobitööd käsitlevate kannete täpsust oleks võimalik kontrollida ning lobitöö muutuks läbipaistvamaks;
- p) koostada valitsusvälistele organisatsioonidele liidu vahendite saamise tingimusi käsitlev tüüpleping; rõhutada, et see leping peab olema kõigile liidu institutsioonidele ja ametitele võrdselt siduv;

Liidu eelarve tulemuslikkus

- 63. väljendab heameelt, et kontrollikoda koostas aruande ELi eelarve tulemuslikkuse kohta 2021. aasta lõpu seisuga ja et selles keskendutakse viie horisontaalse poliitikaprioriteedi, s.o kliimamuutustevastase võitluse, bioloogilise mitmekesisuse säilitamise, soolise võrdõiguslikkuse, ÜRO kestliku arengu eesmärkide ja digiülemineku integreerimisele liidu eelarvesse;
- 64. peab kahetsusväärseks, et kontrollikoda on seisukohal, et nimetatud tulemusaruande koostamine avaldab kontrollikoja audititegevusele ja kujunevatele liidu prioriteetidele ebasoodsat mõju; võtab teadmiseks, et kontrollikoda otsustas hakata tulemuslikkuse kohta jälle aru andma varasemal viisil, st aastaaruande 3. peatükis; märgib, et kehtestatud siduvate tähtaegade tõttu võib kontrollikojal olla raske lisada iga-aastasele haldus- ja tulemusaruandele antud hinnangu tulemused oma aastaaruandesse; nõuab, et kontrollikoda analüüsiks haldus- ja tulemusaruandeid kas iga-aastastes aruannetes või vajaduse korral eraldi dokumendis, et võtta arvesse iga-aastast eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlust; tuletab meelde, et kontrollikoja töötajate arvu 2023. aastal juba suurendati, et võtta arvesse NGEU tõttu suurenenud töökoormust;
- 65. väljendab heameelt selle üle, et kontrollikoda leidis, et 2021.–2027. aasta finantsraamistikus on enamiku horisontaalsete prioriteetide elluviimiseks raamistik olemas, et kontrollikoja valitud horisontaalsed poliitikaprioriteetid kuuluvad valitud liidu rahastamisprogrammide alla ning et komisjon on teatavate horisontaalsete prioriteetide kulutuste jälgimiseks välja töötanud meetodid;
- 66. on mures selle pärast, et iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes on sihtide integreerimisel tehtud edusammude kohta tehtud liiga positiivseid järeldusi, et on vähe teavet selle kohta, kas kulutused aitavad korraga kaasa mitme prioriteedi saavutamisele, et komisjoni tulemusraamistikus pööratakse põhitähelepanu väljunditele ning tulemusi sellega veel ei mõõdata ning et viisis, kuidas komisjon esitatud teavet läbi vaatab, esineb probleeme;
- 67. võtab teadmiseks, et komisjoni hinnanguil on tulemusraamistikku integreeritud ka kliima- ja bioloogilise mitmekesisusega seotud prioriteetid, kuid võtab suure murega teadmiseks kontrollikoja eriaruandes nr 9/2022 „ELi 2014.–2020. aasta eelarve kliimakulutused“ esitatud lisajäreldused; on mures selle pärast, et on kulutusi, mis ei ole kliimameetmete seisukohast alati otstarbekad, ning et liidu eelarve panus kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse meetmetesse on ülehinnatud; võtab ühtlasi murega teadmiseks, et kontrollikoda tegi kindlaks, et üldine kliimakulutuste aruandlus ei olnud usaldusväärne, sest andmed olid väga umbkaudsed ja jälgiti üksnes võimalikku positiivset mõju kliimale, hindamata seda, kuidas liidu kliimaeesmärke tegelikult saavutada aidatakse; märgib murega, et kuna on oht, et eelarvesse kantud või kulukohustustega seotud summasid ei kasutata ära, võidakse kliimakulutused deklareerida veel suuremana; on mures selle pärast, et kontrollikoda leidis, et 2021.–2027. aasta kliimakulutuste aruandluses ei ole erilist paranemist oodata; peab kahetsusväärseks, et komisjon ei ole oma uues metoodikas veel midagi ette võtnud, et esitatud arvandmetes esinevad puudused kõrvaldada; väljendab sügavat pettumust selle üle, mida komisjon etteheidetele vastas, mis annab tunnistust vastutustunde puudumisest ja suutmatusest oma metoodika puudusi täielikult tunnistada; ei saa nõustuda komisjoni avaldusega selle kohta, et ta jääb eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsiooni liikmetega eriarvamusele, sest kontrollikoja andmetel deklareeriti 2014.–2020. aastal kliimameetmetele kulutatud summa tegelikust summast vähemalt 72 miljardi euro võrra suuremana;
- 68. on mures selle pärast, et varasemaid kulutusi, sealhulgas õiglase ülemineku fondi kulusid, ei pruugita põhjalikult analüüsida; on arvamusel, et põhjalikke mõjuhinnanguid on vaja liidu eelarve tulemuslikkuse tagamiseks; on seisukohal, et väga tähtis osa on õiguskontrollikomiteel; julgustab komisjoni töötama välja vahendeid ja menetlusi, mille abil saaks õiguskontrollikomitee eksperditeadmisi ära kasutada; palub komisjonil juhtumeid, kus ta kaldub soovutest kõrvale, sõnaselgelt põhjendada;

69. võtab teadmiseks, et soolise võrdõiguslikkuse lisamine tulemusraamistikku on edenenud; märgib suure murega, et lisaks arvukatele aruteludele Euroopa Parlamendi naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjonis on kontrollikoda tuvastanud puudusi soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamises; peab kahetsusväärseks, et esimeses hinnangus, mille komisjon ELi eelarve üldise panuse kohta soolise võrdõiguslikkuse edendamisse koostas, oli puudusi; märgib murega, et komisjon jätkab liidu programmide elluviimist ilma kulueesmärkideta ja ainult väheste soolise võrdõiguslikkuse näitajatega; kutsub komisjoni üles jätkama rahaliste vahendite eraldamisel soolise tasakaalu ja sootundliku eelarvestamise lähenemisviisi edendamist; kutsub komisjoni töötama üles kiiresti välja soolõime meetodika, et integreerida soolise võrdõiguslikkuse perspektiiv kõikidesse poliitikavaldkondadesse;
70. peab kahetsusväärseks, et on vähe teavet selle kohta, kui hästi on liidu programmidega liigutud kestliku arengu eesmärkide täitmise poole; märgib murega, et kontrollikoja varasem töö näitab, et komisjon ei anna aru selle kohta, kuidas eelarve kestliku arengu eesmärkide saavutamisele kaasa aitab; tunneb heameelt selle üle, et komisjon on hakanud andma aru liidu kuluprogrammide ja kestliku arengu eesmärkide vaheliste seoste kohta;
71. väljendab heameelt selle üle, et üks uus prioriteet on digiüleminek; mõistab, et komisjon on andnud teavet konkreetsete programmide digiüleminekusse antava panuse kohta, ning ootab kontrollikoja viimast hinnangut selle prioriteedi rakendamist käsitleva komisjoni aruandluse usaldusvärsuse kohta;

Soovitused

72. toetab igati kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendada ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;
73. palub komisjonil ühtlasi teha järgmist:
- tõhustada tulemusaruandlust eespool nimetatud valdkondades, sealhulgas kliima, soolise aspekti ja geograafilise tasakaalustatuse arvestamise valdkonnas;
 - hakata rakendada kontrollikoja soovitusi, mille kohaselt tuleb liidu kulutused liidu kliima-, bioloogilise mitmekesisuse, soolõime ja energiaeesmärkidega paremini siduda;
 - anda iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes selge ja põhjalik hinnang programmide tulemuslikkusele;
74. rõhutab asjaolu, et eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon peab väga tähtsaks nende soovitude täielikku ja õigeaegset rakendamist kontrollikoja poolt ning hindab olukorda põhjalikult järgmises eelarve täitmisele heakskiidu andmise raportis;

Tulud

75. märgib, et liidu eelarve tulud koosnevad omavahenditest, sihtotstarbelisest välistulust, millest rahastatakse peamiselt taaste- ja vastupidavusrahastu kulusid, ja muudest tuludest; märgib, et kogurahvatulul põhinevate omavahendite summa on 115,8 miljardit eurot (48,2 %), NGEUga seotud laenuühingute eelarvelised tagatised moodustavad 55,5 miljardit eurot (23,2 %), liidu lepingute ja programmidega seotud osamaksud ja tagasimaksud moodustavad 19,8 miljardit eurot (8,3 %), traditsioonilised omavahendid 19,0 miljardit eurot (7,9 %), käibemaksupõhised omavahendid 17,9 miljardit eurot (7,5 %), plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid 5,9 miljardit eurot (2,5 %) ja muud tulud 5,7 miljardit eurot (2,4 %);
76. märgib, et kontrollikoda kontrollis 55 komisjoni sissenõudekorraldusest koosnevat valimit, mis oli koostatud nii, et see oleks esinduslik, arvestades kõiki tuluallikaid, komisjonis eri omavahendite tagamiseks ja haldamiseks kasutatavaid süsteeme ning kolmes liikmesriigis traditsiooniliste omavahendite arvestamiseks ja haldamiseks kasutatavaid süsteeme, ning analüüsis, kas eelarve peadirektoraadi ja Eurostati iga-aastases tegevusaruandes esitatud korrektsust käsitlev teave on usaldusväärne;

77. võtab teadmiseks, et kontrollikoda jõudis järeldusele, et tuludes olulisel määral vigu ei olnud; märgib, et kontrollitud tulusüsteemid olid üldiselt mõjusad, kuid teatavates liikmesriikides traditsiooniliste omavahendite kontrollimiseks kasutatavad peamised sisetoimingud ning komisjonis käibemaksureservatsioonide ja traditsiooniliste omavahenditega seotud lahendamata küsimuste haldamiseks kasutatavad süsteemid osutasid püsivate puuduste tõttu vaid osaliselt mõjusaks;
78. võtab murega teadmiseks, et tollimaksude puhul on oht, et importijad ei deklareeri neid või deklareerivad need liikmesriikide tolliasutustele valesti; rõhutab, et laekumata jäänud tollimaksusummad ei kuulu liikmesriikide traditsiooniliste omavahendite arvestussüsteemi alla ja tulude kohta esitatud kontrollikoja auditiarvamuses neid ei analüüsita; märgib murega, et laekumata jäänud tollimaks võib mõjutada liikmesriikide kindlaks tehtud tollimaksusummasid; on mures selle pärast, et kontrollikoja andmetel on kolm aastat järjest võetud liidu meetmeid, et alalaekumist vähendada ja leevendada riski, et traditsioonilised omavahendid ei ole täielikud; on mures selle pärast, et selles, kuidas traditsioonilisi omavahendeid liikmesriikides arvestatakse ja hallatakse, on endiselt suuri puudusi; märgib murega, et paljude meetmete võtmisel, mis komisjoni tollialases tegevuskavas ette on nähtud, ei ole tehtud piisavalt edusamme;
79. väljendab heameelt selle üle, et traditsiooniliste omavahenditega seotud ja kaua aega lahendamata püsinud küsimuste arv vähenes 2019.–2021. aastal järsult ning komisjon ajakohastas traditsiooniliste omavahendite kontrollitoimingute tulemuste töötlemise menetlust; innustab komisjoni looma süsteemi, milles liikmesriikide puudused seatakse tähtsuse järjekorda, ja kehtestama liikmesriikide vastuste põhjal järelemeetmete võtmiseks tähtajad;
80. märgib, et eelarve peadirektooraat säilitas kuuendat aastat järjest reservatsiooni, mille kohaselt on liidu eelarvesse kantud traditsiooniliste omavahendite summad ebatäpsed, sest aastatel 2011–2017 Hiinast imporditud tekstiiltoodete ja jalatsite väärtus oli hinnatud tegelikust väiksemaks; märgib, et 8. märtsil 2022 avaldas Euroopa Liidu Kohus lõpliku otsuse, mis puudutas Ühendkuningriigi vastu algatatud komisjoni rikkumismenetlust ja milles jõuti järeldusele, et Ühendkuningriik on jätnud liidu õigusest tulenevad omavahenditega seotud kohustused täitmata;

Soovitused

81. toetab kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendama ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;
82. palub komisjonil ühtlasi teha järgmist:
- parandada traditsiooniliste omavahenditega seotud finantsriskide hindamist ning viia selleks tollialase tegevuskava asjakohased meetmed aegsasti ellu;
 - tagada liidu eelarve kaitse sellega, et aruandluseks, seireks ja auditeerimiseks kasutatakse üldjuhul alati digitaalseid ja automatiseeritud süsteeme, ning tingimata luua integreeritud ja koostalitlusvõimeline süsteem, mis põhineb olemasolevatel vahenditel ja andmebaasidel, kuid mis võib hõlmata ka muid vahendeid ja andmebaase;

Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

83. märgib, et mitmeaastase finantsraamistiku rubriik 1 „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ moodustab liidu eelarvest 10,2 % ehk 18,5 miljardit eurot, millest 10,8 miljardit eurot (58,7 %) kulutatakse teadusuuringutele, 2,6 miljardit eurot (13,9 %) kosmosele, 2,2 miljardit eurot (11,8 %) transpordile, energeetikale ja digitaalvaldkonnale, 1,5 miljardit eurot programmile „InvestEU“ ja 1,4 miljardit eurot (7,4 %) muudele valdkondadele;
84. märgib, et kontrollikoda kontrollis 130 tehingust koosnevat statistilist esinduslikku valimit, mis hõlmas mitmeaastase finantsraamistiku kõnealuse rubriigi kõiki kulutusi, majandus- ja rahandusküsimuste peadirektooraadi, teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektooraadi ning Euroopa Teadusuuringute Rakendusameti iga-aastastes tegevusaruannetes sisalduvat korrektsustevet, mis on lisatud komisjoni iga-aastasessse haldus- ja tulemusaruandesse, ning valitud komisjoni IT-süsteeme;

85. märgib murega, et kontrollikoda tegi kindlaks, et rubriigi „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ kulutuste hinnanguline veamäär oli 4,4 %, st oluline (eelmisel aastal 3,9 %); on mures selle pärast, et komisjoni arvatud maksete hinnanguline vearisk on 1,3 %, mis jääb allapoole nii olulisuse taset kui ka kontrollikoja hinnangulise veamäära alumist piiri; võtab teadmiseks kontrollikoja tähelepaneku selle kohta, et vaatamata komisjoni poolt võetud meetmetele on see määr endiselt alahinnatud;
86. märgib, et enamik kontrollikoja valimist moodustavad endiselt programmi „Horisont 2020“ projektid; märgib, et auditeerimiseks ei ole veel valitud ühtegi programmi „Euroopa horisont“ projekti; märgib, et programmi „Horisont 2020“ ja seitsmenda raamprogrammi kulutused on endiselt suure riskiga ning on leitud vigade peamine allikas;
87. märgib murega, et kuigi programmi „Horisont 2020“ personalikulude deklareerimise reegleid on püütud lihtsustada, on need endiselt keerulised ning väljamaksetaotlustes on peamine veallikas endiselt personalikulude kohta tehtud arvutused; peab kahetsusväärseks, et üks kõige sagedasemaid veapõhjuseid on personalikulude arvutamise metoodika ebakorrekne kohaldamine; väljendab heameelt selle üle, et selle jätkuprogrammi „Euroopa horisont“ raames nähakse personalikuludeks ette ühekordsete maksete ja ühikukulude ulatuslikum kasutamine; usub seetõttu, et komisjon peaks veelgi edendama ja lihtsustama personalikulude deklareerimise ühtlustamist ja soodustama lihtsustatud kuluvõimaluste laialdasemat kasutamist, mis on eeltingimus veamäärade stabiliseerimiseks allapoole olulisuse piirmäära; juhib tähelepanu kontrollikoja tähelepanekule, et erasektori üksuste, eelkõige VKEde ja uute turuletulijate puhul esineb sageli vigu;
88. märgib, et 2021. aastal andis ühtse turu programmi raames antud eritoetus tulemusi seoses heade tavade ja edulugude vahetamisega sotsiaalmajanduse algatuste toetamisel kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning Euroopa sotsiaalmajanduslike piirkondade võrgustiku toetamisel; märgib, et komisjon korraldas 2021. aastal kampaania, et edendada veebisaiti „Access to Finance“ (A2F) („Juurdepääs rahastamisele“), mitut veebiseminari ELi toetusvahendite kohta VKEdele ja kampaaniat, mis oli pühendatud sotsiaalse kommunikatsiooni platvormidele (Outreach to Businesses and Citizens (suunatus ettevõtjatele ja kodanikele)), tuues esile piiriülese ettevõtluse toetamise ja VKEde võimalused;
89. võtab teadmiseks, et kontrollikoda leidis oma eriaruandes nr 15/2022 „Programmis „Horisont 2020“ osalemise laiendamise meetmed olid hästi kavandatud, kuid kestlike muutuste saavutamine sõltub ennekõike liikmesriikide ametiasutuste jõupingutustest“, et kuigi laiendamismeetmete ülesehitus oli üldiselt asjakohane, saavad need edusammudele teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas vaid tõuke anda; tunneb heameelt selle üle, et laiendamismeetmete rakendamisel oli küll probleeme, kuid esimesed tulemused on käes; võtab murega teadmiseks, et komisjon ei ole laiendamismeetmete mõju jälgimist piisavalt hästi korraldanud; rõhutab, et kontrollikoda jõudis järeldusele, et vältimaks olukordi, kus suur osa laiendamismeetmete projektidest antakse vaid üksikutele riikidele, peaks komisjon tähelepanelikult jälgima programmi „Euroopa horisont“ raames võetavates laiendamismeetmetes osalemise määra ning juhul, kui ilmneb pidev suur tasakaalustamatus, võtma meetmeid laiema osalemise saavutamiseks;
90. märgib murega, et kontrollikoda märkis oma eriaruandes 07/2022 „VKEde rahvusvahelistumise vahendid“, et komisjon rakendas VKEde rahvusvahelistumise strateegiat puudulikult; väljendab heameelt selle üle, et Euroopa ettevõtlusvõrgustik (EEN) on peamised eesmärgid täitnud, kuid peab kahetsusväärseks, et kolmandates riikides ei ole nähtavus ja katvus optimaalne; märgib, et programmi „Startup Europe“ raames täideti olulisi vajadusi, kuid kontrollikoda tegi kindlaks, et keslikkus, järelevalve ja koordineerimine varieerusid;

Soovitused

91. toetab kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendada ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;
92. palub komisjonil teha ühtlasi järgmist:
- lihtsustada reegleid ja menetlusi, töötada taotlejatele, eelkõige uutele taotlejatele, välja kohustuslikud koolitused ja anda neile praktilist teavet ning aidata ja juhendada VKEsid, võrsefirmasid, idufirmasid, haldus- ja makseasutusi ning kõiki teisi sidusrühmi sisukamalt, ilma et kontrollitoimingute kvaliteet halveneks;

- b) anda toetusesaajatele erinevuste kohta suuniseid, mille puhul võrreldakse programmi „Euroopa horisont“ rahastamiskõlblikkuse aspekte programmi „Horisont 2020“ ja sarnaste programmide omadega;
- c) tagada liidu eelarve kaitse sellega, et aruandluseks, seireks ja auditeerimiseks kasutatakse üldjuhul alati digitaalseid ja automatiseeritud süsteeme, ning tingimata luua integreeritud ja koostalitlusvõimeline süsteem, mis põhineb olemasolevatel vahenditel ja andmebaasidel, kuid mis võib hõlmata ka muid vahendeid ja andmebaase;
- d) seada laiendamismeetmete kontekstis eesmärgiks osaluse laiendamise riikide tasakaalustatum osalemine;
- e) pakkuda tuge, edendada projektide toetusesaajate ja võimalike ettevõtlussektorist pärit partnerite vahel kontakte, eelkõige selliste liidu algatuste kaudu, mille eesmärk on luua sidemeid teadlaste ja ettevõtjate vahel, ning soodustada veel rohkem projektide nähtavust, innustades toetusesaajaid esitama projektitulemuste kohta korrapäraselt ajakohast teavet ja tegema teabe selleks loodud liidu platvormidel üldsusele kättesaadavaks;
- f) suurendada VKEde rahvusvahelistumise toetamise alast teadlikkust, sidusust ja kestlikkust; kordab vajadust lihtsustada reegleid ja menetlusi, töötada välja kohustuslikud koolitused ja praktiline teave taotlejatele, eelkõige uutele taotlejatele, ning parandada abi ja suuniseid VKEde, võrsefirmade, idufirmade, haldus- ja makseasutuste ning kõigi teiste asjaomaste sidusrühmade jaoks;

Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused

- 93. märgib, et mitmeaastase finantsraamistiku rubriik 2 „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ moodustab liidu eelarvest 44,1 % ehk 80,1 miljardit eurot, millest 45,5 miljardit eurot (56,9 %) kulutatakse Euroopa Regionaalarengu Fondile (ERF) ja muudele piirkondlikele meetmetele, 19,4 miljardit eurot (24,2 %) Euroopa Sotsiaalfondile (ESF), 9,7 miljardit eurot (12,1 %) Ühtekuuluvusfondile, 2,4 miljardit eurot (3,0 %) programmile „Erasmus+“, 1,0 miljardit eurot (1,2 %) Euroopa ühendamise rahastu transpordiprogrammile, 0,6 miljardit eurot (0,7 %) erakorralise toetuse rahastamisvahendile ja 1,5 miljardit eurot (1,9 %) muudele valdkondadele;
- 94. väljendab heameelt vahendite kasutamise suurenemise üle 2021. aastal, kui liidu eelarvest maksti välja 56 miljardit eurot ERFi/Ühtekuuluvusfondi vahendeid, võrreldes eelmiste aastate keskmise 40,6 miljardi euroga, mille tulemusel oli kasutusmäär 2022. aasta novembri lõpus ligikaudu 75 % (võrreldes 67 %ga 2021. aasta lõpus); märgib rahuloluga, et 2022. aasta juuni lõpuks oli kohapeal välja valitud peaaegu miljon projekti (988 000);
- 95. juhib tähelepanu sellele, et ERFi, Ühtekuuluvusfondi ja ELSFi rahastamisel on olnud keskne roll COVID-19 pandeemia tagajärgede ohjamisel, kuna sellega soodustati ühtlustamist ja tagati see, et kedagi ei jäeta kõrvale; võtab teadmiseks CRII+ raames pakutava erandliku paindlikkuse ja sellest tuleneva ligikaudu 23 miljardi euro suuruse eelnevalt eraldamata väljamakse 2014.–2020. aasta eelarveassigneeringutest; märgib, et REACT-EU lisavahendid summas 50,6 miljardit eurot on ette nähtud ka kriisi tagajärgede kõrvaldamiseks ja taastemeetmeteks kuni 2023. aastani, et ületada lõhe esialgse kriisi reageerimise ja pikaajalise taastumise vahel;
- 96. märgib rahuloluga, et REACT-EU oli esimene NGEU vahend, mille kaudu kohapeal mõjusalt toetada Euroopa majandust, ettevõtteid ja töötajaid, ning selle raames anti muu hulgas üle 4,6 miljardi euro käibekapitalitoetustena enam kui 754 000 VKE-le, kusjuures 4,4 miljardit eurot eraldati konkreetselt tervishoiuimeetmeteks COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks ja 2 miljardit eurot sellest summast läks haiglalele meditsiiniseadmete ostmiseks; märgib, et selle olulise rahastusega soetati intensiivraviüksustele 13 200 hingamisaparaati ja 12 500 haiglavoodit ning 372 miljonit eurot ühtekuuluvuspoliitika vahenditest läks kõigi vaktsineerimiskulude katmiseks, sealhulgas 133 miljonit COVID-19 vaktsiinidele ja vajalikule külmutustaristule;
- 97. märgib rahuloluga, et Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi rahastamisvahenditega (mis hõlmavad Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi mikrokreediidi ja sotsiaalse ettevõtluse tagatist, suutlikkuste suurendavat investeerimisvahendit ja rahastamisvahendit) jätkati 2021. aastal mikro- ja sotsiaalsete ettevõtete toetamist ning et alates selle käivitamisest kuni 30. septembrini 2021 sõlmiti 401 miljoni euro väärtuses tagatislepinguid ja selle tulemusel anti mikro- ja sotsiaalsetele ettevõtetele kokku 154 137 laenu kokku summas 2,5 miljardit eurot; peab siiski kahetsusväärseks, et Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi algus oli 2021. aastal COVID-19 pandeemia ja muude probleemide tõttu hiline;

98. märgib, et liidus on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus ikka veel keskmiselt rohkem kui iga viies inimene ja iga neljas laps; tuletab meelde liidu võetud kohustust toetada FEADi ja ESF+ kaudu enim puudust kannatavaid inimesi, leevendades liidus vaesuse kõige raskemaid vorme, nagu toidupuudus, kodutus ja laste vaesus; märgib, et FEAD toetab igal aastal ligikaudu 13 miljonit inimest, sealhulgas umbes 4 miljonit alla 15-aastast last;
99. väljendab heameelt komisjoni tiheda koostöö üle liikmesriikide ametiasutustega, et kiirendada kohapealset rakendamist, eriti raskustes olevateks peetavate programmide puhul, ning aidata neil lahendada sellega seotud suuri probleeme; märgib, et komisjon andis liikmesriikidele varakult suuniseid tagamaks, et neil oleks piisavalt aega programmitöö perioodi lõpetamiseks valmistumiseks, ning võttis 2021. aasta oktoobris vastu asjakohased suunised, mis edastati liikmesriikidele veebiseminaride ja koolituskursuste vormis;
100. võtab teadmiseks, et kontrollikoda analüüsis 243 tehingust koosnenud statistiliselt esinduslikku valimit, mis hõlmas kõiki mitmeaastase finantsraamistiku selle rubriigi kulutusi; märgib, et kontrollikoda auditeeris tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi ning regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi iga-aastases tegevusaruandes esitatud ja komisjoni iga-aastasessse haldus- ja tulemusaruandesse lisatud korrektsust käsitlevat teavet ning riiklike auditeerimisasutuste tehtud tööd;
101. märgib murega, et kontrollikoda leidis, et rubriigi „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ kulutuste veamäär oli oluline ning mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi 2 hinnanguline üldine veamäär oli 3,6 % (eelnend aastal 3,5 %); märgib, et alamrubriigi 2a kulutuste hinnanguline veamäär oli 4,1 %; märgib, et komisjon teatas, et kogu rubriigi 2 maksete koondriski määr oli 1,7–2,3 %, kuid alamrubriigi 2a puhul oli maksete vearisk komisjoni hinnangul 1,8–2,5 %; juhib tähelepanu, et komisjoni ja kontrollikoja arvnäitajad on erinevad;
102. väljendab heameelt selle üle, et komisjon on maksimaalse riski hindamise meetodikat parandanud, kuid märgib murega, et tema kindluse tagamise mudelis on riskid endiselt olemas; on mures selle pärast, et komisjon esitab veamäära kohta minimaalse hinnangu, mis ei ole lõplik; märgib murega, et kontrollikoda on seisukohal, et kuna komisjon ei pruugi dokumendipõhisel ülevaatusel põhjendamatuid kulutusi avastada ega parandada, on sellisest kontrollist vähe kasu, et auditeerimisasutuste poolt kindlaks tehtud allesjäänud koondveamäärade õigsust kinnitada; on mures, et auditeerimisasutuste riskiastmest alati ei sõltu, kas neile antakse teha vastavusauditeid;
103. rõhutab, et levinuimad kontrollikoja leitud vigade allikad olid rahastamiskõlbmatud kulud, rahastamiskõlbmatud projektid ja siseturureeglite rikkumine, sealhulgas riigihanke- ja riigiabireeglite rikkumine;
104. märgib murega, et kontrollikoja viimase viie aasta audititulemustest nähtub, et praegu tehtavate kontrollitoimingutega ei ole veel võimalik selle valdkonna veariski piisavalt hästi leevendada ning et see kehtib eelkõige korraldusasutuste kohta, kelle kontrollitoimingud on toetusesaajate deklareeritud kuludega seotud reeglite rikkumise vältimisel ja avastamisel endiselt osaliselt ebatõhusad; peab kahetsusväärseks, et kontrollikoja arvatud hinnangulises veamääras on suurim osa korraldusasutuste puudulikel otsustel, millega kiidetakse näiteks heaks rahastamiskõlbmatuid projekte või ebaseaduslikku riigiabi;
105. võtab murega teadmiseks, et auditeerimisasutuste töös ja selle dokumenteerimises esineb endiselt puudusi; on mures, et kontrollikoda leidis riiklike auditeerimisasutuste auditite kontrollimisel paljudel juhtudel kvantifitseeritavaid vigu, mida need asutused ise ei olnud leidnud;

106. märgib murega, et kontrollikoda leidis oma eriaruandes 08/2022 „ERFi toetus VKEde konkurentsivõime parandamiseks“, et liikmesriigid ei kasutanud ERFi vahendeid VKEde konkurentsivõime parandamiseks piisavalt sihipäraselt; on mures selle pärast, et ERFi toetuse tulemusel toetust saanud VKEde konkurentsivõime eriti ei suurenenud, ning võtab teadmiseks kontrollikoja järelduse, et eraldiseisvate projektide toetamise tõttu on ERFi võimalik mõju väike; märgib murega, et ERFi valikumenetlustel ei võrrelda projekte omavahel piisavalt palju ja enamik toetussummadest makstakse välja toetuste, mitte tagasimakstava abina;

107. kutsub komisjoni üles islamismi ja islamismiga seotud organisatsioonide ning hidžaabi ülistavate või legitimeerivate kampaaniate rahastamise täielikult lõpetama;

Soovitused

108. toetab kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendama ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;

109. palub komisjonil ühtlasi teha järgmist:

- a) jätkata kontrollikojaga koostööd, et andmestandardeid veel rohkem ühtlustada ja õigusaktide tõlgendamist kooskõlastada;
- b) muuta IT-vahendite, nagu varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ja ARACHNE kasutamine kõigi liidu rahasummade (sealhulgas jagatud eelarve täitmise korras eraldatud rahasummade) puhul kohustuslikuks ja tavapäraseks ning tagada uue tehnoloogia parem kasutamine, et suurendada kontrolli ja kaitsta liidu eelarvet kelmuste ja pettuse ja vahendite väärkasutamise eest;
- c) tagada liidu eelarve kaitse sellega, et aruandluseks, seireks ja auditeerimiseks kasutatakse üldjuhul alati digitaalseid ja automatiseeritud süsteeme, ning tingimata luua integreeritud ja koostalitlusvõimeline süsteem, mis põhineb olemasolevatel vahenditel ja andmebaasidel, kuid mis võib hõlmata ka muid vahendeid ja andmebaase;
- d) anda aru programmiperioodi alguses tehtud varajaste ennetavate süsteemiauditite (EPSA) kohta, mille eesmärk on kinnitada liikmesriikide kontrollisüsteemide, sealhulgas reeglite rikkumise vältimiseks kehtestatud süsteemi mõjusust;
- e) teha liikmesriikide auditeerimisasutustega koostööd, et tagada riigisisestes auditites topeltrahastamise riski, eelkõige taaste- ja vastupidavusraha rahasummadega seotud topeltrahastamise riski põhjalik analüüs; nõuab, et komisjon teeks temaatilisi või vastavusauditeid, mis on mõeldud suure riskiga valdkondadele ja/või liikmesriikidele;
- f) lihtsustada reegleid ja menetlusi, töötada taotlejatele, eelkõige uutele taotlejatele, välja kohustuslikud koolitused ja anda neile praktilist teavet ning aidata ja juhendada VKEsid, võrsefirmasid, idufirmasid, haldus- ja makseasutusi ning kõiki teisi sidusrühmi sisukamalt, ilma et kontrollitoimingute kvaliteet halveneks;

Loodusvarad ja keskkond

110. märgib, et mitmeaastase finantsraamistiku rubriik 3 „Loodusvarad ja keskkond“ moodustab liidu eelarvest 31,3 % ehk 56,8 miljardit eurot, millest 38,3 miljardit eurot (67,3 %) kulutatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) kaudu antavatele otsetoetustele, 14,6 miljardit eurot (25,7 %) Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondile, 2,5 miljardit eurot (4,5 %) EAGFi turuga seotud kuludele, 0,9 miljardit eurot (1,6 %) merendusele ja kalandusele, 0,4 miljardit eurot (0,7 %) keskkonnale ja kliimale (programm LIFE) ning 0,1 miljardit eurot (0,2 %) muudele valdkondadele;

111. märgib, et 2021. aasta oli ÜPP kaheaastase üleminekupeeriоди esimene aasta, mil mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 alla kuuluvaid Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) pakette kasutati ÜPP rakendamiseks üleminekueskirjade alusel, samas kui perioodi 2014–2020 maaelu arengu programme pikendati; märgib samuti, et EAGFi vahendid summas 40,7 miljardit eurot, mis on 2021. aastaks mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames eelarves ette nähtud, seoti kulukohustustega ja maksti välja aasta jooksul; märgib, et EAFRD ja NGEU 2021. aasta kulukohustuste assigneeringutest (17,7 miljardit eurot) maksti 2021. aastal välja 624 miljonit eurot ning enne 2021. aastat võetud kulukohustustega seoses maksti välja 14 miljardit eurot;

112. peab Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) ebapiisavat kasutamist kahetsusväärseks; rõhutab, et EMKFi 5,69 miljardi euro suurusest rahastamispaketist, mis oli aastatel 2014–2020 kättesaadav eelarve jagatud täitmise raames, seoti 2021. aasta lõpuks kulukohustustega ainult 4,1 miljardit eurot; märgib, et EMKFi kasutamata jätmise võimalike toetusesaajate poolt on tõenäoliselt tingitud raskustest fonditaotluste esitamisel ja nende menetlemisel; palub komisjonil selle põhjuseid analüüsida;
113. märgib, et liikmesriigid on võtnud kasutusele juhtimis- ja kontrollisüsteemid, et teha kindlaks topeltrahastamise juhtumid, ning on kehtestatud menetlused selliste olukordade lahendamiseks, kui need peaksid tekkima; märgib samuti, et kui kontrollides ja menetlustes tuvastatakse puudusi, võib komisjon soovitada liikmesriikidele parandusi ja vajaduse korral teha liidu eelarve kaitsmiseks finantskohandusi;
114. võtab teadmiseks, et kontrollikoda analüüsis 212 tehingust koosnenud statistiliselt esinduslikku valimit, mis hõlmas kõiki mitmeaastase finantsraamistiku selle rubriigi kulutusi; märgib, et kontrollikoda uuris ka põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi ning kliimameetmete peadirektoraadi iga-aastases tegevusaruandes esitatud korrektsust käsitlevat teavet, mis oli lisatud komisjoni iga-aastasesse haldus- ja tulemusaruandesse, ning liikmesriikide valitud süsteeme;
115. märgib rahuloluga, et kontrollikoda tegi kindlaks, et rubriigi „Loodusvarad“ veamäär oli hinnanguliselt 1,8 % (eelnenud aastal 2,0 %), s.o olulisuse läve lähedal, ning enamik leitud vigadest leiti maaelu arengu ja turumeetmega seotud tehingutes; rõhutab, et see määr on kooskõlas komisjoni enda hinnangutega; märgib, et põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi hinnangul oli maksete vearisk (korrigeeritud veamäär) otsetoetuste puhul ligikaudu 1,4%, maaelu arengu puhul 2,9% ja turumeetmete puhul 2,1%, mis on kontrollikoja arvatud määradega kooskõlas; märgib, et muudes kuluvaldkondades kontrollikoja ja komisjoni hinnangulised veamäärad kooskõlas ei ole;
116. rõhutab, et levinuimad kontrollikoja leitud vigade allikad oli rahastamiskõlbmatud toetusesaajad või kulud, haldusvead ja põllumajandusega seotud keskkonnakohustuste täitmata jätmise; märgib murega, et kontrollikoda leidis mitmel juhul, et liikmesriikide ametiasutustel ja komisjonil oli enne kulude heakskiitmist vigade vältimiseks või avastamiseks ja parandamiseks piisavalt teavet; rõhutab, et kontrollikoda on seisukohal, et selle peatüki hinnanguline veamäär oleks olnud 1,2 % võrra madalam, kui liikmesriikide ametiasutused ja komisjon oleksid (otse eelarve täitmise puhul) kogu nende käsutuses olevat teavet kasutanud otstarbekalt; võtab teadmiseks, et kontrollikoda peab seda olemasoleva teabe kasutamata jätmise tõttu tekkinud haldusveaks;
117. märgib, et otsetoetuste puhul, mis moodustavad kuludest 67 %, on vearisk väiksem; võtab teadmiseks, et nende haldamiseks kasutatakse ühtset haldus- ja kontrollisüsteemi (IACS), mis hõlmab põldude identifitseerimise süsteemi (LPIS); võtab teadmiseks, et kontrollikoda on seisukohal, et IACS ja eelkõige LPIS moodustavad tõhusa juhtimis- ja kontrollisüsteemi, millega tagatakse, et otsetoetustes tervikuna olulisi vigu ei ole; märgib murega, et kontrollikoda tegi kindlaks, et maaelu arengu, turumeetmete ja muude maksete puhul, mis moodustavad kulutustest 33 %, on vearisk suurem;
118. võtab teadmiseks, et kontrollikoda jõudis oma eriaruandes nr 14/2022 „Komisjoni meetmed ühise põllumajanduspoliitika valdkonna pettuste vastu“ järeldusele, et pettuserisk on ühise põllumajanduspoliitika maksekavades erinev; väljendab heameelt selle üle, et komisjon on võtnud meetmeid pettuse eesmärgil tehtud kulutuste vastu võitlemiseks; peab kahetsusväärseks, et kontrollikoja hinnangul ei olnud komisjoni võetud meetmed piisavalt ennetava toimega teatava pettuste riski, näiteks ebaseadusliku maa hõivamise ennetamiseks; rõhutab, et petturid võivad liikmesriikide kontrollide puudusi ära kasutada ning komisjon peaks paremini jälgima riiklikke pettusevastaseid meetmeid, andma konkreetsemaid suuniseid ning edendama uute tehnoloogiate kasutamist pettuste ennetamiseks ja avastamiseks; märgib murega, et mõned makseasutused on märkinud, et komisjon peab neile rohkem praktilisi nõu andma;

119. peab kahetsusväärseks, et komisjoni meetmed ÜPP maksetega seotud pettuste avastamiseks ja nende vastu võitlemiseks ei vii riskide ja kuritarvituste olulise kõrvaldamiseni; nõuab tungivalt, et komisjon hindaks süstemaatiliselt ÜPP maksete kasutamist, esitades iga liikmesriigi suurimate toetusesaajate nimekirja ja avaldades selle;
120. märgib murega, et kontrollikoda märkis oma eriaruandes nr 16/2022 „Ühise põllumajanduspoliitika andmed“, et praegused andmed ja vahendid annavad ainult osaliselt teavet, mis on vaja liidu tasandil korrektsel teabel põhineva poliitika kujundamiseks; võtab teadmiseks, et kontrollikoda tegi kindlaks, et komisjon on teinud olemasolevate andmete paremaks kasutamiseks mitu algatust; peab kahetsusväärseks, et kontrollikoda leidis, et selles valdkonnas on endiselt takistusi;
121. märgib murega, et kontrollikoda jõudis oma eriaruandes nr 10/2022 „LEADER ja kogukonna juhitud kohaliku arengu vahendid edendasid kohalikku tegevust, kuid nendest saadava täiendava kasu kohta on vähe tõendeid“ järeldusele, et kohalikud tegevusrühmad hõlbustavad kohalikul tasandil kaasatust, kuid sellega kaasnevad lisakulud ja sellega seotud heakskiitmisprotsess on aeglane; on mures, et LEADERi ja kogukonna juhitud kohaliku arengu täiendava kasu kohta ei ole endiselt tõendeid;
122. tuletab meelde, kui oluline on ÜPP vahendite õiglane eraldamine, millega tuleks ühelt poolt hoida ära rahaliste vahendite väärkasutamine eelkõige poliitiliselt silmapaistvate jõukate üksikisikute, eliidi ja suurte konglomeraatide poolt ning teisalt keskenduda aktiivsetele põllumajandustootjatele;

Soovitused

123. toetab kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendada ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;
124. palub komisjonil ühtlasi teha järgmist:
- oluliselt lihtsustada reegleid ja menetlusi, töötada taotlejatele, eelkõige uutele taotlejatele, välja kohustuslikud koolitused ja anda neile praktilist teavet ning aidata ja juhendada VKEsid, võrsefirmasid, idufirmasid, haldus- ja makseasutusi ning kõiki teisi sidusrühmi sisukamalt, ilma et kontrollitoimingute kvaliteet halveneks;
 - kasutada paremini ära ja innustada tavapäraselt kasutama tehisintellekti ja uute tehnoloogiate, näiteks liidule kuuluvate Copernicuse Sentineli satelliitide kaudu kogutud andmeid, et jälgida ja kontrollida, kas ühise põllumajanduspoliitika rahasummasid kasutatakse korrektselt;
 - muuta IT-vahendite, Aracgne ja varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi kasutamine makseasutuste jaoks kohustuslikuks ja tavapäraseks, sest need on vajalikud vahendid, mille abil saab teha kindlaks projektid, toetusesaajad ja töövõtjad, mille/kelle puhul esineb pettusohu;
 - tagada liidu eelarve kaitse sellega, et aruandluseks, seireks ja auditeerimiseks kasutatakse üldjuhul alati digitaalseid ja automatiseeritud süsteeme, ning tingimata luua integreeritud ja koostalitlusvõimeline süsteem, mis põhineb olemasolevatel vahenditel ja andmebaasidel, kuid mis võib hõlmata ka muid vahendeid ja andmebaase;
 - esitada ÜPP reeglite muudatus eesmärgiga hoida ära liidu rahaliste vahendite väljamaksmine juhul, kui maa on saadud jõuga või kui omandiõigus on valesti deklareeritud;
 - koguda ja avaldada andmeid ÜPP suurimate toetusesaajate kohta kõigis liikmesriikides, sealhulgas koondandmeid muudest liidu fondidest;

Ränne ja piirihaldus, julgeolek ja kaitse

125. väljendab heameelt selle üle, et 2021.–2027. aasta programmitöö perioodiks loodi mitmeaastases finantsraamistikus rubriik 4 „Ränne ja piirihaldus“, sest see näitab, et need küsimused on kogu liidu ja eelkõige liidu eelarve jaoks tähtsad; märgib, et see rubriik hõlmas 2021. aastal 2,5 miljardi euro eest makseid, mis tehti Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (1,2 miljardit eurot), välispiiride ja ühise viisapoliitika rahastamisvahendi (0,4 miljardit eurot) ning Euroopa Liidu Varjupaigaameti, Frontexi ja eu-LISA (0,9 miljardit eurot) kaudu; märgib, et need kulud olid peamiselt seotud 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi seni lõpetamata projektide ja kavade lõpuleviimisega;

126. märgib, et mitmeaastase finantsraamistiku rubriik 5 „Julgeolek ja kaitse“ hõlmab 0,7 miljardi euro eest makseid, mis tehti Euroopa Kaitsefondi (0,2 miljardit eurot), politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendi (0,2 miljardit eurot) ja detsentraliseeritud asutuste (0,2 miljardit eurot) kaudu ning tuumaohutuse ja tuumarajatiste dekomisjoneerimise (0,1 miljardit eurot) valdkonnas;
127. tunneb muret, et kontrollikoja kontrollitud 28 tehingust oli vigu üheksas (32 %), et kontrollikoda kvantifitseeris kuus viga, mis mõjutasid liidu eelarvest eraldatavaid summasid, ning et kontrollikoda tuvastas ka kuus õigus- ja finantssätete rikkumise juhtumit, mis liidu eelarvet ei mõjutanud;
128. märgib, et kontrollikoda vaatas läbi ka töö, mille olid teinud kolme liikmesriigi auditeerimisasutused, kes auditeerisid oma liikmesriigi raamatupidamise aastaaruandeid, mis puudutasid Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi; märgib kahetsusega, et kontrollikoda tuvastas aruannetes puudusi, mis olid seotud audititööga, mis puudutas projektide valikut ja hankemenetlusi, ning kulude rahastamiskõlblikkuse ebapiisava kontrollimise ja ebapiisava kontrollijälje või puuduliku dokumentatsiooniga, mille tagajärjel jäid rahastamiskõlbmatud kulud avastamata, tehti ebausaldusväärseid auditijäreldusi ja auditeerimisasutuste töö tulemusel saadav kindlus vähenes; märgib, et kontrollikoda andis probleemide lahendamiseks soovitusi;
129. võtab kirjalikele küsimustele antud voliniku vastuste põhjal teadmiseks, et Euroopa Arengufondi projektikonkurssidel osalevad VKEd, kelle osakaal valitud ettepanekutega seotud üksuste hulgas oli 43 %; märgib, et komisjon pakub Euroopa Kaitsefondi võimalikele toetusesaajatele rahastamis- ja hankeportaali kaudu üldist tehnilist tuge; märgib ühtlasi, et komisjon on teada andnud, et VKEde osalemist Euroopa Arengufondi projektikonkurssidel toetatakse lihtsustatud kuluvõimalustega, mida saavad kasutada kõik osalejad, ja teabepäevade korraldamisega; on seisukohal, et VKEde jaoks ei pruugi see olla piisav, sest enamasti tekitab neile probleeme teadmiste puudumine liidu rahastamise ja haldussuutlikkuse kohta;
130. märgib rahuloluga, et EAFi projektikonkursside esimesel aastal (2021) kaasati lõppmenetlusse, mille tulemusel valiti välja 61 ettepanekut, 692 ühtset üksust kõigist liikmesriikidest (v.a Malta) ja Norrast, mis näitab nii osalemise kõrget taset kui ka piiriülese koostöö taset; märgib samuti, et keskmiselt osalesid rahastamiseks valitud projektiettepanekus üksused ligikaudu kaheksast liikmesriigist;

Soovitused

131. toetab kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendada ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;
132. kutsub komisjoni ühtlasi üles kaaluma teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi ühise rakendamise keskuse tegevust programmi „Euroopa horisont“ rahaliste vahendite kasutamisel VKEde toetamiseks (nagu veebiseminarid ja koordinaatorite päevad) ning kasutama teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi ühise rakendamise keskuse tegevuse edukaid elemente Euroopa Arengufondi puhul, eelkõige selleks, et anda VKEdele konkreetsemaid teadmisi liidupoolse rahastamise kohta ja vähendada nende halduskoormust;
133. kutsub kontrollikoda üles kaaluma oma aastaaruandes mitmeaastase finantsraamistiku eri rubriikide analüüsi, koostades iga rubriigi kohta eraldi peatüki;

Naabrus ja maailm

134. väljendab heameelt selle üle, et 2021. aastal võeti mitmeaastase finantsraamistiku selle rubriigi peamise rahastamisvahendina vastu naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“, mille eesmärk on kaitsta ja edendada kogu maailmas liidu väärtusi, põhimõtteid ja põhihuvet ning aidata edendada mitmepoolsust ja tugevamaid partnerlusi kolmandate riikidega; märgib, et instrument „Gloaalne Euroopa“ tähendab võrreldes 2014.–2020. aasta finantsraamistikuga suurt muutust, sest Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna partnerriikidega tehtav koostöö, mida varem rahastati Euroopa Arengufondidest, integreeriti nüüd liidu üldeelarvesse; peab kahetsusväärseks, et ülemaailmsetes arenguprojektide osas ei ole integreeritumat lähenemisviisi;

135. tuletab meelde, et rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat korraldati 16. jaanuaril 2021 ümber ja sellest sai rahvusvahelise partnerluse peadirektoraat; väljendab heameelt selle üle, et rahvusvahelise partnerluse valdkonna ressursse on instrumendi „Globaalne Euroopa“ ja ka Euroopa tiimi meetodi kasutuselevõtuga konsolideeritud;
136. märgib, et 2021. aastal oli rubriigi „Naabrus ja maailm“ maksete summa 10,9 miljardit eurot; märgib, et maksete tegemiseks kasutati mitmesuguseid rahastamisvahendeid ja makseviise; märgib murega, et kontrollikoda peab selle mitmeaastase finantsraamistikku rubriigi veariski suureks, sest 67 auditeeritud tehingust 32 (48 %) oli vigu;
137. märgib, et kontrollikoda tuvastas 12 õigus- ja finantssetete rikkumist, mis liidu eelarvet küll ei mõjutanud, kuid kahjustasid siiski usaldusväärset finantsjuhtimist ja nende tõttu võivad kulud muutuda rahastamiskõlbatuks; märgib, et setete rikkumise juhtumid on seotud projektide valimise, hankereeglite kohaldamise ja väljamaksetaotluste jaoks tõendavate dokumentide esitamisega;
138. võtab teadmiseks tulemused, milleni jõuti naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadi poolt 2021. aastal allesjäänud veamäära kohta tehtud seitsmendas uuringus, ja eelkõige üldise allesjäänud veamäära 1,05 %, mis jääb allapoole 2 % olulisuse läve; võtab teadmiseks piiravad tegurid, mille kontrollikoda allesjäänud veamäära kindlaksmääramise meetodikas tuvastas, eelkõige asjaolu, et suurt osa naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadi kuludest ei võeta allesjäänud veamäära kindlaks tegemiseks valimi moodustamisel arvesse, millega kaasneb kontrollikoja hinnangul oht, et osa vigu jääb avastamata; on eriti mures selle pärast, et naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat oma 2021. aasta tegevusaruandes neid tegureid ei nimetanud;
139. võtab teadmiseks rahvusvahelise partnerluse peadirektoraadi poolt 2021. aasta allesjäänud veamäära kohta tehtud uuringu tulemused, milles eristatakse liidu eelarvest (1,45 %) ja Euroopa Arengufondidest (0,91 %) eraldatud summadega seotud allesjäänud veamäära; väljendab heameelt selle üle, et rahvusvahelise partnerluse peadirektoraat viib allesjäänud veamäära auditis antud kontrollikoja soovitusi ellu; võtab teadmiseks selgitused, mille rahvusvahelise partnerluse peadirektoraat on allesjäänud veamäära meetodika kohta ning allesjäänud veamäärade eristamise ja tehtud audititöö kohta andnud, ning järeldused, mille kontrollikoda on selle töö põhjal teinud; on aga mures selle pärast, et kontrollikoda on selle meetodika ning eelkõige sellega seoses tehtud reservatsioonitsuste suhtes endiselt väga kriitiline;
140. taunib Palestiina kooliõpikutes ja õppekaartides leiduvat probleemset ja vaenulikku materjali, mida ei ole ikka veel eemaldatud; rõhutab, et haridus ja õpilaste juurdepääs rahumeelsetele ja erapooletutele õpikutele on väga olulised, eriti arvestades teismeliste üha suurenevat seotust terrorirünnakutega; rõhutab, et liit annab Palestiina omavalitsusele hariduse valdkonnas rahalist toetust tingimusel, et õpikute sisu on kooskõlas UNESCO standarditega, nagu liidu haridusministrid otsustasid 17. märtsil 2015 Pariisis, et kõik antisemiitlikud viited jäetakse välja ning vihkamisele ja vägivaldale õhutamise näited kõrvaldatakse, nagu on korduvalt nõutud resolutsioonides, mis on lisatud Euroopa Liidu 2016., 2018., 2019. ja 2020. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise otsustele; palub seetõttu komisjonil hoolikalt jälgida, et Palestiina omavalitsus muudaks kiiresti kogu õppekava;
141. on mures, et Jordani Läänekaldal toimub liidu rahastatud projektide hävitamine ja konfiskeerimine; tuletab meelde, et nõukogu väljendas oma seisukohas kavatsust tagada, et kõigis Iisraeli ja ELi vahelistes kokkulepetes oleks ühemõtteliselt ja sõnaselgelt sätestatud, et Iisraeli poolt 1967. aastast okupeeritud territooriumide suhtes neid ei kohaldata, ning jätkata asundustes valmistatud toodete suhtes kohaldatava liidu õiguse ja kahepoolsete kokkulepete rakendamist;

142. juhib tähelepanu Jordan Industry 4.0 & Digitalization Innovation Centre (InJo4.0) konsortsiumi juhitava projekti rakendamise seotud raskustele; rõhutab, et projektil puudub selge juhtimine ja haldus ning juhtiv konsortsiumipartner on projekti ressursse domineerinud nii, et partneritel oli ainult väga piiratud või olematu juurdepääs projekti ressurssidele, kusjuures kaks partnerit on juba otsustanud projektist lahkuda; lisaks seavad projekti koordinaatorina tegutseva projektijuhil selge huvide konflikt ja kartus, et koordinaatori äriühingul on kogu intellektuaalomandi omandamise kaudu monopol, kahtluse alla komisjoni suutlikkuse projekti juhtida; kutsub komisjoni üles tegema sõltumatu auditi, et saada selge ülevaade kohapealsetest probleemidest, tagada projekti õiguspärane ja läbipaistev elluviimine ning töötada välja kaitsemeetmed tulevaste projektide jaoks, et hoida ära projekti omandamine ühe äriühingu poolt ning tagada läbipaistvad teabevahetuskanalid projektide jaoks kolmandates riikides;
143. märgib, kui oluline on siduda omavahel õigusriigi tingimused ning kooskõla liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga; kordab, et IPA III rahastamine peab olema rangelt seotud nende kriteeriumidega ning rahalisi vahendeid ei maksta välja Lääne-Balkani riikidele, välja arvatud juhul, kui need kriteeriumid on selgelt täidetud, nagu on rõhutatud kontrollikoja eriaruandes nr 01/2022 „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides“;
144. tuletab meelde, et arengu- ja koostööpoliitika eesmärk on kaotada vaesus ja vähendada ebavõrdsust ning et rahalised vahendid peaksid jõudma ainult kavandatud toetusesaajateni;

Soovitused

145. toetab kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendada ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;
146. palub komisjonil ühtlasi teha järgmist:
- vaadata uuesti läbi kulukategooriate väljajätmine, mille kontrollikoda tuvastas, ja avaldada allesjäänud veamäära kindlakstegemise meetodikat piiravate tegurite kohta selge teave;
 - anda rohkem teavet veamäärade kohta, mille ta esitab samade kulude kohta, mille kohta on veamäära esitanud ka kontrollikoda, selgitada erinevusi paremini ja märkida selgelt, et komisjon toetab kontrollikoja veamäära, ning esitab oma arvutused üksikasjalikuma analüüsina, milles vaadeldakse vigade algpõhjuseid;
 - tagada see, et tulevased partnerluslepingud põhineksid läbipaistvuse, solidaarsuse, jagatud vastutuse, inimõiguste austamise, õigusriigil ja rahvusvahelise humanitaarõiguse põhimõtetel, tehes enne kolmandates riikides elluviidavates projektides osalemist inimõiguste mõju eelhindamist, tehes kogu rakendusetapi jooksul seiret ja tehes tulemused eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile kättesaadavaks;
 - järgida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/947, ⁽²⁾ tagades, et rändega seotud kulutused moodustavad instrumendi „Globaalne Euroopa“ summadest ligikaudu 10 %; tagada täielik läbipaistvus, andes selge ülevaate kõigist liidu eelarve vahenditest, mida kasutatakse rände haldamise valdkonnas kolmandate riikidega tehtava koostöö rahastamiseks, kaasa arvatud teave rahaeraldise suuruse, eesmärgi ja allika kohta, ning esitades üksikasjaliku teabe muude võimalike toetusmeetmete kohta, mida pakuvad sellised liidu ametid nagu Frontex, et eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon saaks tulemuslikult täita oma institutsioonilist rolli liidu eelarve täitmise kontrollimisel;
 - teha audiitoritele ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile kättesaadavaks kõigi lõplike toetusesaajate ja projektide loetelu ning töhustada komisjoni pingutusi teabe kogumiseks liidu rahaliste vahendite lõplike saajate kohta komisjoni tasandil; palub komisjonil tagada, et liidu rahastamisest jäetakse välja isikud või rühmad, kes on seotud terroriorganisatsioonidega või toetavad neid;

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“, muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (ELT L 209, 14.6.2021, lk 1).

- f) suurendada naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ rahastamise sidusust ja kestlikkust;
- g) anda põhjalik ülevaade uue Global Gateway strateegia kulutustest ja lihtsustada olemasolevaid vahendeid, et integreerida liidu prioriteetid Global Gateway raames;

Euroopa avalik haldus

- 147. märgib, et mitmeaastase finantsraamistiku rubriik 7 „Euroopa avalik haldus“ moodustab liidu eelarvest 5,9 % ehk 10,7 miljardit eurot, mis hõlmab personali- ja pensionikuluseid, mis moodustasid 2021. aastal ligikaudu 68 % kogusummast, ning hoonete, seadmete, energia, kommunikatsiooni ja infotehnoloogiaga seotud kuluseid; sellest kogusummast 6,3 miljardit eurot (58,5 %) kulutab komisjon ning ülejäänud kulutavad teised liidu institutsioonid ja organid; märgib, et liidu asutuste, muude üksuste ja Euroopa koolide kohta esitab kontrollikoda eraldi aruanded; rõhutab, et kontrollikoja volitused ei hõlma Euroopa Keskpanga finantsauditiit;
- 148. võtab teadmiseks, et kontrollikoda analüüsis 60 tehingust koosnenud statistiliselt esinduslikku valimit, mis hõlmas kõiki mitmeaastase finantsraamistiku selle rubriigi kuluseid; märgib, et ühtlasi analüüsis kontrollikoda muu hulgas kõigi institutsioonide ja organite (teiste seas ka eelkõige halduskulude haldamise eest vastutavate Euroopa Komisjoni peadirektoraatide ja ametite) iga-aastastes tegevusaruannetes kulutuste korrektsuse kohta esitatud teavet, mis on lisatud ka komisjoni iga-aastasessse haldus- ja tulemusaruandesse;
- 149. märgib rahuloluga, et kontrollikoda jõudis järeldusele, et rubriigi „Euroopa avalik haldus“ kulutuste veamäär ei olnud oluline; märgib, et komisjonile uusi soovitusi ei esitatud;
- 150. väljendab heameelt selle üle, et kontrollikoda leidis oma eriaruandes nr 18/2022 „ELi institutsioonid ja COVID-19“, et institutsioonide talitluspidevuse kavades järgiti enamasti tunnustatud standardeid ja need olid kriisileevendusmeetmete aluseks; peab kiiduväärseks, et institutsioonid suutsid oma põhitöös häireid võimalikult palju vähendada; võtab teadmiseks, et on hakatud hindama, kui tõhus uus töökorraldus kriisijärgses keskkonnas on;
- 151. märgib murega, et kontrollikoda jõudis oma eriaruandes nr 17/2022 „Väliskonsultantide kasutamine Euroopa Komisjonis“ järeldusele, et väliskonsultantide kasutamist reguleerivas ja õigustavas raamistikus on suuri lünki; võtab teadmiseks, et hankemenetlustel järgiti reegleid, kuid endiselt on riske, mida ei ohjata hästi; on mures, et väliskonsultantide pakutavate teenuste haldamises ja kasutamises tuvastati puudusi; on mures, et komisjoni juhtimisteave on vaid osaliselt täpne ja korrapärane aruandlus on nõrk;

Euroopa koolid

- 152. võtab rahuloluga teadmiseks, et kontrollikoda Euroopa koolide 2021. aasta lõplikus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes olulisi vigu ei leidnud; väljendab heameelt paranduste üle, millele kontrollikoda juhtis tähelepanu eraldi koostatud raamatupidamise aastaaruannetes ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes;
- 153. võtab murega teadmiseks keskasutuse ja kontrollikoja valitud kahe kooli sisekontrollisüsteemis avastatud puudused, mis puudutasid eelkõige nende töölevõtmis-, hanke- ja maksemenetlusi; märgib murega, et kontrollikojal ei olnud võimalik kinnitada, et koolide 2021. aasta finantsjuhtimine oli finantsmääruse ja personalieeskirjadega täielikult kooskõlas;

Soovitused

- 154. toetab kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsus komisjoni ja Euroopa koolide keskasutust üles neid oma pädevusalas viivitamata rakendada ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest; nõuab Euroopa koolide süsteemi üle täielikku parlamentaarset kontrolli, et suurendada vastutust ja parandada juhtimist;

155. palub komisjonil peale selle:

- a) jätkata tööd, et tagada praeguse komisjoni mandaadi lõpuks kõigil juhtimistasanditel sooline võrdõiguslikkus ning esitada sooliselt eristatud andmed;
- b) jätkata tööd, et tagada oma töötajate seas kõigil tasanditel, eriti kõrgema juhtkonna tasandil, kus valitseb suur tasakaalustamatus, õiglane geograafiline tasakaal, täites samal ajal personalieeskirjades kandidaatide pädevuse ja teenete kohta sätestatud nõudeid; rõhutab, et ametnike personalieeskirjade artikli 27 kohaselt peab komisjon nagu ka kõik teised liidu institutsioonid tagama, et kõik liikmesriigid oleksid proportsionaalselt esindatud;
- c) võtta kõik vajalikud meetmed, et jätkata mitmekesisema ja kaasavama töökeskkonna ja -kultuuri kujundamist, võttes meetmeid puuetega inimeste aitamiseks, sealhulgas parandades hoonetesse pääsu;
- d) esitada analüüs selle kohta, millist mõju avaldab üha suurema arvu lepinguliste töötajate töölevõtmine, mille pärast parlament on pidevalt muret väljendanud;
- e) kehtestada pöördukse efekti kohta selged reeglid, eelkõige volinike ja endiste kõrgemate ametnike jaoks, kes lähevad pärast teenistusest lahkumist uuele tööle, sealhulgas ametites;
- f) olla rikkumisest teatajate kaitsmisel esirinnas, pannes aluse kõigis institutsioonides ühtsemale reguleerimisele, tuginedes parimatele tavadele ja kõrgematele standarditele;

COVID-19ga seotud toetus

156. peab kahetsusväärseks, et komisjon ei ole liidu eelarvest COVID-19 tõttu tehtud kulutuste kohta ikka veel põhjalikku aruannet koostanud;
157. võtab teadmiseks, et kontrollikoda jõudis oma eriaruandes nr 28/2022 „Tööhõive toetamise erakorraline rahastu (TERA)“ järeldusele, et tänu TERA-le võeti COVID-19 pandeemia ajal töötuseriski leevendamiseks aegsasti meetmeid ja liidu eelarve jaoks oli sellega seotud finantsrisk väike; tunneb heameelt selle üle, et TERA laenudega aidati rahastada riiklikke töökohtade säilitamise kavasad, mille eesmärk oli töötuse suurenemist COVID-19 kriisi ajal piirata; peab kahetsusväärseks, et TERA mõju ei ole väheste seireandmete ja järeelhinnangute puudumise tõttu võimalik täielikult hinnata; kutsus komisjoni üles andmete seiret märkimisväärselt parandama ja eraldama väga vajalikke vahendeid, et komisjoni programmide ja meetmete tulemusi ja väljundeid saaks usaldusväärselt hinnata; rõhutab, et kuna järeelhindamine jäetakse pidevalt tegemata, ei ole järgmist liidu eelarvet võimalik faktipõhiselt koostada;
158. võtab teadmiseks, et kontrollikoda märkis oma eriaruandes nr 19/2022 „ELi COVID-19 vaktsiinide hanked“, et liit on loonud COVID-19 vaktsiinide hankimiseks spetsiaalse süsteemi; märgib, et läbirääkimistega tagati liikmesriikidele mitmekesine vaktsiiniportfell; märgib, et komisjon toetas lepingute rakendamist, kuid tarneprobleemide lahendamiseks oli tema mõjuvõim piiratud; peab kahetsusväärseks, et komisjon ei ole kontrollikojale nende lepingute sisu kohta lisateavet esitanud; rõhutab, et kõik liidu institutsioonid, liikmesriigid ning avaliku ja erasektori vahendisaajad on kohustatud avaldama kontrollikoja ametliku nõudmise korral käimasoleva auditi raames kõik asjakohased dokumendid, sealhulgas teabe komisjoni poolt peetud eelläbirääkimiste kohta; tuletab meelde Euroopa Parlamendi 2020. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevas resolutsioonis esitatud soovitus juurdepääsu kohta ravimifirmaga COVID-19 vaktsiini ostmise teemal vahetatud tekstisõnumitele;
159. peab kahetsusväärseks, et komisjon ei ole vaktsiinitootjatega peetud läbirääkimiste kohta ikka veel läbipaistval viisil teavet esitanud, mis tekitab kahtlusi; väljendab veel kord heameelt selle üle, et Euroopa Ombudsman otsustas paluda komisjoni presidendilt vaktsiinitootjatega peetud läbirääkimiste kohta selget ja konkreetset teavet ning nõuda sõlmitud lepingute osas suuremat läbipaistvust;
160. peab kahetsusväärseks, et Euroopa Komisjoni president ei ilmunud Euroopa Parlamendi asjaomastes komisjonides toimunud kuulamisele, et anda Euroopa kodanike poolt otse valitud parlamendiliikmetele konkreetseid vastuseid, mis tähendab, et kodanikud ei saa piisavat teavet;

Soovitused

161. toetab kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendama ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;
162. palub komisjonil peale selle:
- koostada COVID-19ga seotud kulude kohta põhjalik aruanne ja esitada see (sealhulgas vaktsiinihankepingud) eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile;
 - veenduda, et COVID-19 vaktsiinide tootjad täidavad täielikult eelostulepingute tingimusi, eelkõige seoses tootmiskulude prognooside, eelmaksete kasutamise ja kasumi taotlemist keelavate klauslitega, kui need on kohaldatavad, ning võtta vajaduse korral parandusmeetmeid ja hoida eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni täielikult kursis;
 - osaleda Euroopa Parlamendis toimuvatel kuulamistel, mis on seotud vaktsiinitootjatega peetavate läbirääkimiste ja nendega sõlmitud lepingutega;

II PEATÜKK

Taaste- ja vastupidavusrahanne**Üldised märkused**

163. rõhutab, et COVID-19 pandeemia puhkemine muutis järsult liidu majanduslikke ja sotsiaalseid väljavaateid, nõudes ühiseid jõupingutusi, mille tulemusel lepidi 2020. aasta detsembris kokku Euroopa taastepaketis, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahanne, ning mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027; tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahanne on tulemuslikkusele põhinev ajutine taastevahend, st maksed sõltuvad riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate reformide ja investeeringutega seotud vahe-eesmärkide ja sihtide rahuldavast täitmisest; rõhutab, et kuigi taaste- ja vastupidavusrahanne rahastatakse võlakirjade emiteerimisega, on taaste- ja vastupidavusrahanne määruuses sätestatud, et taaste- ja vastupidavuskavadega tuleb saavutada kliima- ja digikulutuste eesmärgid ning anda liidu jaoks olulistesse poliitikavaldkondadesse sisukas panus; tuletab meelde, et iga riiklik kava peaks tõhusalt käsitlema kõiki Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud probleeme või suurt osa neist, eelkõige nõukogu poolt vastu võetud riigipõhiseid soovitusi; rõhutab lisaväärtust, mida annab taaste- ja vastupidavusrahanne, millega toetatakse enneolematut reformide ja investeeringute kava, et lahendada liikmesriikide probleeme;
164. märgib, et komisjon kiitis 2021. aastal heaks 22 riiklikku taaste- ja vastupidavuskava, mille kohaselt seoti kulukohustustega 154 miljardit eurot laenude ja 291 miljardit eurot toetuste andmiseks; märgib, et komisjon tegi laenude eelmakseid kogusummas 18 miljardit eurot, kusjuures kaks suurimat vahendite saajat olid Itaalia (15,9 miljardit eurot) ja Kreeka (1,65 miljardit eurot); tuletab meelde, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade heakskiitmine nõukogus võimaldas liikmesriikidel saada eelmakseid kuni 13 % ulatuses rahalisest toetusest; märgib, et komisjon tegi toetuste eelmakseid kogusummas 36,3 miljardit eurot, kusjuures kaks suurimat vahendite saajat olid Hispaania (9,04 miljardit eurot) ja Itaalia (8,95 miljardit eurot); märgib, et komisjon tegi Hispaaniale ühe, 10,0 miljardi euro suuruse makse; märgib, et komisjoni ja Hispaania Kuningriigi vahelise rahastamislepingu artikli 5 lõike 3 kohaselt tehti selle makse puhul Hispaaniale tehtud 9,04 miljardi euro suuruse eelmakse arvelt 1,5 miljardi euro suurune tasaarveldus;
165. võtab teadmiseks, et komisjon on rahvusvahelistel kapitaliturgudel emiteerinud väärtpapereid, mis on vajalikud taaste- ja vastupidavusrahanne rahastamiseks, milleks komisjon kogus 2021. aasta lõpuks 71,0 miljardit eurot pikaajalisi vahendeid ja 20 miljardit eurot lühiajalisi vahendeid; võtab teadmiseks, et emiteeriti esimene taasterahanne „NextGenerationEU“ (NGEU) roheline võlakiri, mille väärtus on 12,0 miljardit eurot ja mille tõttu tuleb rohelistest võlakirjadest saadud tulu täpse kasutamise ja investeeringute mõju kohta aru anda; tuletab meelde, et kontrollikoda tuvastas tulemusaruandlusega seotud probleeme ning maine- ja finantsriske, mida see võib roheliste võlakirjade puhul kaasa tuua; on seisukohal, et nende laenatud summadega seoses on tekkinud esimesed intressikulud, sealhulgas EKPs hoiustatud üle 20 miljardi euro suuruse summa suhtes kohaldatav negatiivne intressimäär; märgib, et NGEU rahastamise vajaduse tõttu tuleb liidu eelarves hakata intressiriskiga arvestama;

166. võtab teadmiseks kontrollikoja 2021. aasta aruandes esitatud tähelepaneku taaste- ja vastupidavusrahastu ning 2021. aastal Hispaaniale tehtud ainsa makse kohta; märgib, et kontrollikoda uuris komisjoni eeltööd kõigi selle maksega seotud vahe-eesmärkide osas, hinnates, kas komisjon on kogunud piisavalt ja asjakohaseid tõendeid, et põhjendada oma hinnangut maksetaotluses sisalduvate vahe-eesmärkide rahuldava täitmise kohta; märgib, et muid makseid kontrollikoda 2021. aastal ei uurinud; märgib murega, et kontrollikojal ei ole võimalik hinnata kõiki vahe-eesmärke, mis on seotud kõigile liikmesriikidele tehtavate tulevaste maksetega, mis mõjutavad tema tulevasi analüüse; soovib aga kontrollikojal lisada 2022. aasta valimisse kõigi 2022. aastal tehtud maksete vahe-eesmärgid ja sihid;
167. võtab teadmiseks, et kontrollikoda jõudis järeldusele, et 2021. aastal Hispaaniale tehtud makse puhul ei olnud üks vahe-eesmärk rahuldavalt täidetud; märgib kahetsusega, et kontrollikoda ei suutnud seda väga kvantifitseerida, sest kiiresti oli vaja välja töötada meetodika, mille alusel kvantifitseerida mõju, mis vahe-eesmärgi või sihi (osaliselt) saavutamata jätmisel tekib; märgib, et komisjoni siseaudiitor pani tähele ja rõhutas selle meetodika puudumist 2021. aasta üldises arvamuses, mille ta esitas komisjoni finantsjuhtimise kohta; peab kahetsusväärseks, et komisjonil puudus enne maksete tegemist tugevam meetodika; on seisukohal, et see on komisjoni poolt hooletus, et enne maksete tegemist sellist meetodikat ei rakendata, sest see seab komisjoni hinnangu vahe-eesmärkide ja sihtide rahuldava täitmise kohta kahtluse alla; väljendab aga heameelt selle üle, et pärast eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsiooni ja kontrollikoja korduvaid üleskutsesid võttis komisjon 21. veebruaril 2023 vastu taaste- ja vastupidavusrahastut käsitleva teatise, mis sisaldas kaht lisa, mis sisaldavad taaste- ja vastupidavusrahastu määruse vahe-eesmärkide ja sihtide hindamise raamistikku ning komisjoni meetodikat maksete peatamise kindlaksmääramiseks taaste- ja vastupidavusrahastu määruse alusel;
168. tunnustab tööd, mida komisjon teeb selleks, et taaste- ja vastupidavusrahastu esimese 23 makse jaoks meetodika puudumist heastada; märgib, et meetodika abil peaks komisjon saama kindlaks teha summa, mille väljamaksmine peatatakse, kui vahe-eesmärki või sihti ei ole rahuldavalt täidetud, järgides täielikult võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtet; märgib, et peatatava summa arvutamises kajastub nii taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuspõhisus kui ka reformide ja investeringute ainulaadne kombinatsioon ning see, et mitte kõik meetmed ei aita riikliku taaste- ja vastupidavuskava eesmärkide saavutamisele võrdselt kaasa; märgib aga, et vahe-eesmärkide ja sihtide hindamise raamistikus puuduvad selgitused näiteks selle kohta, miks ei tohiks tegevuskorras kirjeldatud kontrollimehhanismi ja järelevalveetappe hindamisel arvesse võtta ning miks on tähtsuspiirmäär määratletud kui kõrvalekalle, mis on umbes 5 % või väiksem; rõhutab, et asjaomaste vahe-eesmärkide ja sihtide rahuldav täitmine on määratletud mõistetega, mis ei ole selgelt määratletud ja mis sisaldavad subjektiivseid elemente, nagu „nõudest minimaalne kõrvalekaldumine“, „piiratud ja proportsionaalsed viivitused“ ja „sisunõudest minimaalne kõrvalekaldumine“; palub, et sellega seoses antaks lisaselgitusi, ning nõuab kõrvalekallete hindamisel selget ja terviklikku käsitlusviisi, et need oleksid vajalikul määral piiritletud; on veendunud, et maksete peatamise meetodikat tuleks investeerimiskomponendi osas veel rohkem parandada, et asjaomased vahe-eesmärgid ja sihid tegelike kantud kuludega paremini siduda; rõhutab, et tehtud edusamme tuleks pidevalt hinnata, tagamaks, et vahe-eesmärkide ja sihtide täitmine väga palju ei viibiks;
169. märgib, et maksete peatamise kindlaksmääramise meetodikast ei selgu, kuidas on koefitsiendid kindlaks määratud, ning see sisaldab ka subjektiivseid elemente, nagu korrigeeritud ühikuväärtuse ülespoole või allapoole kohandamine, ja mõisteid, millel puuduvad selged määratlused, nagu „väga olulised investeringud“ või „eriti tähtsad reformid“; palub anda lisaselgitusi;
170. võtab teadmiseks järeldused, mis tehti pärast eelarvekontrollikomisjoni lähetust Hispaaniasse 20.–23. veebruaril 2023 ja milles tunnustati raskusi Hispaania taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite haldus- ja kontrolliplatvormi (CoFFEE) täielikul rakendamisel, eelkõige seoses piirkondlike ja liidu platvormidega koos talitlemise võime puudumisega ning asjaoluga, et süsteem ei toiminud täielikult; märgib, et komisjon hindas Hispaania taastekavaga seotud vahe-eesmärgi täitmise rahuldavaks ja täielikult toimivaks, kuigi sellel ajal see nii veel ei olnud; võtab teadmiseks, et komisjon nõudis lisateavet ja tuvastas teabe kogumisel puudusi; tunnustab, et süsteemist võib keskvalitsuse jaoks saada tugev sisekontrollisüsteem; soovib parandada süsteemi võimet talitleda liidu, riigi ja piirkondliku tasandi asjakohaste süsteemidega koos; rõhutab, et läbipaistvust tuleks suurendada, et piirkondadel oleks võimalik parimaid tavasid jagada ning teha piisav teave ja koondatud digitaalsed andmed üldsusele tänapäevaste otsingufunktsioonide abil hõlpsasti kättesaadavaks;

171. märgib, et komisjoni siseauditi talitus algatas 2021. aastal NGEU programmiga seoses audititöövõtu; märgib, et tehtud töö alusel juhib siseaudiitor oma 2021. aasta üldises arvamuses komisjoni finantsjuhtimise kohta tähelepanu sellele, et tuleb jätkata tööd asjakohaste finantsjuhtimise ning auditi- ja kontrollistrateegiade kontrolli ülesehituse ja rakendamise; on seisukohal, et siseaudiitor on komisjoni sisekontrolli ja tasakaalu jaoks väga vajalik ning selleks, et siseaudiitori töö oleks tulemuslik, peab ta ka ise auditeid tegema ning niimoodi sõltumatut ja objektiivset teavet koguma; juhib tähelepanu sellele, et rahvusvaheliste siseauditi standardite kohaselt peaks siseauditi talitus kaaluma, kas ta saab oma tööd kontrollikoja kui välisauditoriga paremini kooskõlastada;
172. tuletab meelde arvamust, mille eelarvekontrollikomisjon eelarvekomisjonile ning majandus- ja rahanduskomisjonile esitas ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu; tuletab meelde selles esitatud üleskutset koostada loetelu kõigist rahastu lõplikest vahendite saajatest ja projektidest täielikus kooskõlas andmekaitseõuetega ning pidada auditi ja kontrolli eesmärgil arvestust ettevõtjate ja nende tegelike tulusaajate kohta; võtab arvesse, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 lõike 2 punktis d nõutakse liikmesriikidelt nende andmete säilitamist i) auditi ja kontrolli eesmärgil ning ii) võrreldava teabe esitamist rahaliste vahendite kasutamise kohta; märgib ühtlasi, et artikli 22 lõike 3 sätete kohaselt tuleb komisjonil olemas olevad asjaomased andmed heakskiitmismenetluse raames eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile anda; märgib, et neid andmeid võivad taotleda riiklikud kontrolli-, uurimis- ja auditeerimisasutused või liidu tasandil taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 lõike 2 punkti e kohaselt komisjon, OLAF, Euroopa Prokuratuur ja kontrollikoda; peab kahetsusväärseks, et puudub teave liidu finantshuvide kaitse kohta maksete tegemisel;
173. väljendab heameelt kokkuleppe üle, mis saavutati institutsioonidevahelistel läbirääkimistel kava „REPowerEU“ määruse üle, millega muudetakse taaste- ja vastupidavusrahastu määrust, et kehtestada kohustus avaldada kaks korda aastas, s.o hiljemalt 2024. aasta veebruariks, iga liikmesriigi 100 suurimat kava „REPowerEU“ ning taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite saajat; märgib, et 1. veebruaril 2023. aastal vastu võetud suunistes kutsus komisjon liikmesriike üles avaldama sellise nimekirja juba 2023. aasta aprillis, et suurendada taaste- ja vastupidavusrahastu läbipaistvust; on aga seisukohal, et see ei asenda nõuet esitada audiitoritele ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile iga eelarveaasta kohta kõigi lõplike vahendite saajate ja projektide nimekirja;
174. märgib, et NGEU, ühtekuuluvus- ja maaelu arengu programme rakendavad komisjoni talitused teatasid eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile, et nad on taganud eelneva koordineerimise, et vältida nende programmide raames potentsiaalselt rahastamiskõlblike tegevuste topeltrahastamist; on seisukohal, et topeltrahastamise kindlakstegemiseks peavad liikmesriigid tegema lõplike vahendite saajate tasandil järelkontrolli; kordab, et liidu tasandil peab olemas olema ühtne kohustuslik integreeritud teabe- ja järelevalvesüsteem, mis tagab liidu ja riigisestest süsteemide koostalitlusvõime, et muu hulgas tuvastada kõigis liikmesriikides topeltrahastamise ja rahaliste vahendite väärkasutamise juhtumid;
175. võtab teadmiseks, et taaste- ja vastupidavuskava kohaste investeeringute puhul hanke- ja riigiabiireeglite järgimise kontrollimisel usaldab komisjon riiklikke süsteeme ja, kui liikmesriikides avastatakse rikkumisi, algatatakse rikkumismenetlus; on seisukohal, et see ei pruugi kaitsta vahendite saajate eest, kes on nõuete täitmata jätmisest ebaõiglaselt kasu saanud; tunnistab, et kooskõlas riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega lasub esmane vastutus sellega seoses liikmesriikidel, kes on kohustatud kehtestama sobivad kontrollisüsteemid ning järgima kõiki asjakohaseid riigisestseid ja Euroopa õigusakte, sealhulgas hanke- ja riigiabiireegleid; tuletab meelde, et kontrollikoda on varasemates eelarve täitmisele heakskiidu andmise aruannetes korduvalt tähelepanu juhtinud sellele, et teatavate riiklike ametiasutuste või sertifitseerimisasutuste töö on ebausaldusväärne ja selles võib tekkida liiga palju vigu; rõhutab seetõttu, et komisjonil on oma osa vastutusest tagada, et on olemas tulemuslikud ja tõhusad sisekontrollisüsteemid, millega tagatakse vastavus kõigile liidu ja riigisestsetele normidele, sealhulgas eelkõige riigihanke- ja riigiabiireeglitele, ning reeglid kelmuste ja pettuste, korruptsiooni, huvide konfliktide ja topeltrahastamise ennetamiseks ja avastamiseks, ning sekkuda valdkondadesse, kus liikmesriigid ei tegutses taaste- ja vastupidavusrahastu määruses nõutud viisil, sealhulgas tehes riigihankenõuetele mittevastavuse korral makseid osade kaupade; väljendab sellega seoses heameelt komisjoni auditistrateegia ja ELi finantshuvide kaitse süsteemiauditite käivitamise üle 2022. aastal 16 liikmesriigis, samuti kavade üle hõlmata 2023. aasta lõpuks kõik liikmesriigid;

176. on mures selle pärast, et kuna kontrollikvaliteet on erinev ja liikmesriikides kohaldatavad kontrollisüsteemid keerukad, võib liikmesriikides taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu kättesaadavate summade kontrollimiseks kasutatav sisesüsteem olla puudulik; on mures tähelepaneku pärast, mille kontrollikoda esitas oma arvamuses 04/2022 komisjoni ettepaneku kohta taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide kohta seoses tõhusa kelmustest ja pettustest teatamise mehhanismi puudumisega, mis võimaldaks liidu finantshuvide kaitset seoses taaste- ja vastupidavusrahastuga pidevalt jälgida ja teha selle üle järelevalvet; on mures kontrollikoja tähelepaneku pärast, et liikmesriikidel ei ole kohustust teatada taaste- ja vastupidavusrahastus esinevatest kelmus- ja pettusekahtlustest ei komisjonile eiramisjuhtumite haldamise süsteemi kaudu ega Euroopa Prokuratuurile, nagu on ette nähtud asjaomastes määrustes; tunneb muret selle pärast, et OLAF, Euroopa Prokuratuur, Europol ja muud pädevad asutused on korduvalt hoiatanud, et kui sisekontrollisüsteem on vähem tõhus, võib väärkasutus-, kelmus-, pettus- ja organiseeritud kuritegevuse oht olla suurem;
177. tuletab meelde, et komisjon peab taaste- ja vastupidavusrahastut rakendama otsese eelarve täitmise raames kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud asjakohaste reeglitega, eelkõige finantsmääruse ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2092, ⁽³⁾ kordab, et õigusriigiga seotud tingimuslikkusmehhanismi tõhusus sõltub osaliselt teabest, mis saadakse liidu tasandi audititest ja uurimistest, ning selle teabe puudumine võib mehhanismi tõhususele mõjuda halvasti;
178. tunneb muret, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ei ole riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisse piisavalt palju kaasatud ning neil on riiklike taaste- ja vastupidavuskavade lõplikule versioonile väike mõju; rõhutab, et kõigis liikmesriikides tuleks rakendada kaasavat tegutsemisviisi, sealhulgas kaashaldamise kaudu, et tagada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, kodanikuühiskonna organisatsioonide, sotsiaalpartnerite, akadeemiliste ringkondade ja muude sidusrühmade piisav kaasamine riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisse ja rakendamisse; nõuab nende kaasamist riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisse riigisisese õigusraamistiku alusel võimalikult suures ulatuses, tuginedes selgetele, õiglastele, läbipaistvatele ja poliitikaga mitte seotud põhimõtetele;
179. kutsub komisjoni liidu finantshuvide kaitsmiseks üles tagama, et liikmesriigid kohaldaksid korrupsiooni suhtes eranditult nulltolerantsi, kehtestades muu hulgas eelkontrollid omastamise suhtes eranditult nulltolerantsi, pettuste ja huvide konfliktide ennetamiseks ja avastamiseks;

Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamist käsitlev aruandlus

180. võtab teadmiseks, et komisjon annab taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta aru taaste ja vastupidavuse tulemustabelis, nagu on ette nähtud taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklis 30; märgib, et suuremas osas seni esitatud andmetest, eelkõige ühiseid näitajaid puudutavatest andmetest, käsitletakse oodatavaid, mitte saavutatud tulemusi; tuletab meelde, et sama probleemi tõi kontrollikoda esile kliimakulutuste kohta koostatud eriaruandes nr 09/2022;
181. võtab teadmiseks taaste ja vastupidavuse tulemustabeli, milles komisjon annab aru taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel tehtud edusammudest; peab esitatud teavet kättesaadava teabe mahtu arvestades kasulikuks; kiidab heaks üksikasjaliku loetelu saavutatud vahe-eesmärkidest ja sihtidest, mis kajastavad liikmesriikides ja poliitikasammastes tehtud edusamme; on aga seisukohal, et seda tuleks edasi arendada, et lisada täiendav teave taaste- ja vastupidavusrahastu edusammude ja tegeliku tulemuslikkuse kohta; on seisukohal, et tuleks esitada loetavad andmed selle kohta, kuidas on näitajate saavutamisel tegelikult edenetud, mitte ainult see, millised on eelarvestatud või oodatavad edusammud;
182. kutsub komisjoni üles algatama spetsiaalse ja üksikasjaliku tulemustabeli õigusriigi vahe-eesmärkide kohta, võttes arvesse liikmesriikide reforme ja seda, mil määral liikmesriigid täidavad vahe-eesmärke ja järgivad Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikat, võttes arvesse kõigi pädevate komisjoni talituste panust ning sõltumatu akadeemilise ringkonna ja kodanikuühiskonna panust;

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1).

183. tunnistab, et taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabel sisaldab täielikku ja kasulikku loetelu ametlikest dokumentidest, millest saab ülevaate kõige olulisematest kokkulepetest, mis on liikmesriikidega riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades saavutatud, näiteks komisjoni esialgset hinnangut liikmesriikide maksetele, ja nendega seotud dokumente; märgib, et taaste- ja vastupidavusrahastu määrus võimaldab jälgida rahavooge liidu tasandilt liikmesriikide tasandile, kes on taaste- ja vastupidavusrahastust toetuse saajad vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 lõikele 1, eelkõige igale liikmesriigile eraldatud ja välja makstud toetusi ja laene, ning võimaldab seega anda ülevaate taaste- ja vastupidavusrahastu tegelikust rakendamisest sellel tasandil; tuletab meelde, et taaste ja vastupidavuse tulemustabeli abil ei ole võimalik jälgida, kuidas raha on jõudnud liidu tasandilt liikmesriikidesse lõplike vahendite saajatele, ega saada sellega seoses selget ülevaadet, kuidas on taaste- ja vastupidavusrahastut tegelikult rakendatud;
184. tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 4 lõikes 2 on sätestatud, et taaste- ja vastupidavusrahastu erieesmärk on anda liikmesriikidele rahalist toetust, et saavutada nende taaste- ja vastupidavuskavades sätestatud reformide ja investeeringute vahe-eesmärgid ja sihid; mõistab, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 5 lõike 1 kohaselt on kindlalt keelatud kasutada taaste- ja vastupidavusrahastust saadavat raha jooksvate riiklike eelarvekulude katmiseks; on aga mures esimeste märkide pärast, et ei saa välistada, et taaste- ja vastupidavusrahastu raha kasutatakse mitmes liikmesriigis riiklike kulutuste katmiseks; on seisukohal, et riiklike kulutuste analüüs on vajalik, et teha kindlaks, mil määral on taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu kättesaadavaks tehtud rahalised vahendid olnud tõepoolest täiendavad ja neid ei ole kasutatud jooksvate riiklike kulutuste katmiseks; tuletab meelde, et kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastuga puudub praeguses etapis teave selle kohta, mis juhtus liikmesriikidele tehtud eelmaksetega, millega seoses ei ole investeeringukulutusi veel tehtud; kutsus komisjoni üles tegema täiendavuse sertifitseerimiseks asjakohaseid auditeid ja kontrole; märgib ühtlasi, et komisjon töötas topeltrahastamise tõlgendamiseks välja suunised ja andis liikmesriikidele koostoime tagamiseks ja topeltrahastamise vältimiseks selget teavet; märgib peale selle, et liikmesriigid annavad aru taaste- ja vastupidavusrahastu meetmete jaoks muudest fondidest saadud rahaliste vahendite kohta;
185. tuletab meelde, et üks tähtsaid usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid on makseid tõendavate dokumentide säilitamine; on mures kontrollikoja leiu pärast, et kontrollijäljest ei piisanud, et hõlmata kõiki elemente, mis on esimese maksetaotluse puhul kahe vahe-eesmärgi hindamiseks vajalikud; tuletab eelkõige meelde kontrollikoja järeldusi vahe-eesmärgi 215 kohta ja komisjoni vastust sellele tähelepanekule, selgitades, et komisjoni positiivne hinnang põhines DATAESTURI veebisaidi sisu analüüsil, sealhulgas 2021. aasta oktoobris ja novembris tehtud kuvatõmmistel; märgib, et komisjon tunnistab, et nende kuvatõmmise registreerimine ei toimunud kooskõlas sisesuunistega ning et andmete säilitamist on võimalik parandada; tuletab meelde eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsiooni kirjalikult vastatavat küsimust, milles seda analüüsi nõuti, ja komisjoni vastust, mille kohaselt ei teinud komisjon analüüsi ega koostanud asjakohast üksikasjalikku aruannet, kuid mitu komisjoni töötajat vaatasid DATAESTURi saidi läbi ja kinnitasid, et nõutav teave on olemas; märgib, et see ei pruugi olla usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega kooskõlas;
186. võtab teadmiseks, et komisjon lõi liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise kohta aru andmiseks spetsiaalse IT-vahendi (Fenix); on aga mures, et kontrollikoja juurdepääs sellele süsteemile on piiratud nii juurdepääsu omavate inimeste arvu kui ka juurdepääsu ulatuse poolest; väljendab heameelt selle üle, et komisjon on loonud Arachnes funktsiooni, mis võimaldab vahendisse lisada taaste- ja vastupidavusrahastu investeeringuid ja sihte käsitlevaid andmeid; nõuab tungival, et liikmesriigid laadiksid Arachnesse taaste- ja vastupidavusrahastu kohta üles täielikud ja terviklikud andmed;
187. võtab teadmiseks, et majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi (DG ECFIN) 2021. aasta kinnitav avaldus on kõigi teiste peadirektoarite kinnitavast avaldusest erinev; märgib, et selles avalduses käsitletakse raamatupidamisaruannete aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust, mis on teiste peadirektoaritega kooskõlas; märgib ühtlasi, et lisatud on „taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 lõike 5 rakendamine“; võtab teadmiseks vastuse, mille komisjon eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsiooni kirjalikult vastatavale küsimustele andis selle kohta, et see erineb ainult vormi poolest, kuid mitte antud kindluse taseme poolest; märgib samuti, et vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 lõikele 5 ja kooskõlas tulemuspõhise tegutsemisviisiga lasub liidu finantshuvide kaitsmise kohustus liikmesriigil; võtab peale selle teadmiseks komisjoni vastuse, et ta tagab nii iga taaste- ja vastupidavusprogrammi esialgse hindamise kui ka liikmesriikide poolt liidu

finantshuvide kaitseks kehtestatud süsteemide auditite kaudu, et iga liikmesriik rakendab vajalikke järelevalve- ja kontrollisüsteeme; rõhutab, et vastupidiselt kõigi teiste peadirektoraatide kinnitavale avaldusele ei taga DG ECFINi avaldus raamatupidamisaruannete aluseks olevate tehingute vastavust kõigile liidu ja riigisestele reeglitele lõppsaja või projekti tasandil; on seisukohal, et komisjoni – kes on aluslepingu täitmise järelevalvaja – kinnitav avaldus peab eelkõige liidu finantshuvide kaitse ja maksumaksjate vastu võetud aruandekohustuse täitmise huvides olema usaldusväärne ega tohi tekitada vähimatki kahtlust, et komisjon hoiab üksikute eelarvevahendite käsutajate lahknevate avalduste tõttu vastutusest kõrvale;

Ühtekuuluvuspoliitika ning taaste- ja vastupidavusrahastu vaheline seos

188. võtab teadmiseks tähelepanekud, mille kontrollikoda esitas ülevaates 01/2023 „Ühtekuuluvuspoliitika ning taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu eraldatav ELi rahastamine“, milles käsitletakse mõlema rahastamisvahendi vastastikust täiendavust; märgib eelkõige, et 2014.–2020. aastal moodustasid Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond kõigist ELi 27 liikmesriigi avaliku sektori investeeringutest juba ligikaudu 10 % ning taaste- ja vastupidavusrahastu tõttu on liidu rahastatavate avaliku sektori investeeringute osakaal liikmesriikides veel suurem; tuletab sellega seoses meelde kontrollikoja järeldust, et Ühtekuuluvusfondi vahendite kasutamise määr oli 2021. aastal erakordselt madal, mida selgitab ühissätete määruse ja fondispetsiifiliste määruste hilinenud (2021. aasta keskel) vastuvõtmise mõju korraldusasutustele, REACT-EU programmitöö ja muude erakorraliste meetmete rakendamine;
189. võtab teadmiseks kontrollikoja järelduse, et kui eraldada taaste- ja vastupidavusrahastust lisasummasid, võib liikmesriikides, kus liidu rahastatavate investeeringute osakaal on juba praegu suur, sattuda kättesaadavate summade kasutamise suutlikkus veel suurema surve alla; tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastut rakendatakse eelarve otsese täitmise raames, samas kui ühtekuuluvuspoliitika vahendeid rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames, mis tähendab, et liidu ja liikmesriikide ametiasutustel on iga rahastamisallika puhul erinevad kohustused; on mures selle pärast, et kuna taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika summade kasutamise meetod on erinev, sest esimene neist kuulub otsese eelarve täitmise, teine aga jagatud eelarve täitmise alla, siis võib taaste- ja vastupidavusrahastu lihtsam rakendamismeetod tõrjuda ühtekuuluvussummadega seotud keerulisema meetodi kõrvale; märgib, et see kahjustab kohalike omavalitsuste ja piirkondade, kodanikuühiskonna organisatsioonide ning majandus- ja sotsiaalpartnerite osalemist liidu rahasummade kasutamisel; võtab teadmiseks ohu, et mõnel liikmesriigil ei pruugi paralleelsete haldussüsteemide koormusega toimetulemiseks olla piisavat haldussuutlikkust; märgib, et eelarvekontrollikomisjoni eri kuulamistel ja lähetustel täheldati sellist haldussuutlikkusele avalduvat survet; on mures ka selle pärast, et NGEU võib mõnes liikmesriigis viia liidu vahendite kavandamise, järelevalve ja kontrolli taasriigistamiseni, mis tähendab, et haldamine läheb liidu tasandilt üle riigi valitsusele ja võib minna riigi valitsusele üle ka piirkondade tasandilt; tuletab meelde hoiatusi, et taaste- ja vastupidavusrahastu võib olla vastuolus ühtekuuluvuspoliitika kaudu viimastel aastakümnetel saavutatud piirkondliku mõjuvõimu suurendamise positiivsete suundumustega ning et otsese finantssuhete puudumine komisjoni ja korraldusasutuste vahel nõrgendab finantskontrolli ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise põhiaspekte;
190. on mures selle pärast, et taaste- ja vastupidavusrahastust toetatakse piiriülesest koostööst väga vähe, võttes eelkõige arvesse asjaomaseid liidu rahasummasid;
191. märgib, et komisjoni talituste töödokumentide kohaselt näevad 20 liikmesriiki oma riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades ette piiriüleseid projekte, ning märgib, et investeeritud summad on liikmesriigiti väga erinevad; juhib tähelepanu sellele, et 2021. aastal moodustasid kavandatud keskmised investeeringud vaid ligikaudu 6 % taaste- ja vastupidavusrahastu kogueraldisest piiriülestele projektidele liikmesriikides; on seisukohal, et taaste- ja vastupidavusrahastu raames on algatatud liiga vähe piiriüleseid projekte, ning on mures taaste- ja vastupidavusrahastu vähese panuse pärast piiriülesele koostööle, võttes eelkõige arvesse kaasatud liidu rahaliste vahendite suurust; märgib, et suurem keskendumine piiriülestele projektidele oleks nõudnud liikmesriikidelt kavandamiseks rohkem aega ja stimuleerimismehhanismi loomist; rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastul on oluline roll liidu ümberkujundamisel energiasõltumatuses ja energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamisel; rõhutab, et liidus on vaja sõltumatut energiavarustust ja vastavaid investeeringuid piiriülestele võrkudesse, võrkudevahelistesse ühendustesse ja vesinikuprojektidesse; väljendab heameelt selle üle, et komisjon pakkus oma 2021. aasta jaanuari suunistes huvitatud liikmesriikidele koordineerimisplatvormi, et aidata neil piiriüleseid projekte luua; märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241⁽⁴⁾ muutmisel taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU

(⁴) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

peatükkide osas lisatakse artiklisse 27 kriteerium reformide ja investeringute piiriülese või mitut riiki hõlmava mõõtme või mõju kohta; peab aga kahetsusväärseks, et piiriüleste projektide 30 % eesmärk ei ole siduv; nõuab, et taaste- ja vastupidavusraha laenu tehtaks kättesaadavaks liikmesriikidele, kes on huvitatud investeerimisest piiriülestesse projektidesse, mis keskenduvad energiasõltumatusel ja energiovõrgu ümberkujundamisele liidus;

192. rõhutab, et taaste- ja vastupidavusraha vabastatud maksete kogusumma tehakse kättesaadavaks liikmesriikidele, kes on huvitatud investeerimisest piiriülestesse projektidesse, mis keskenduvad energiasõltumatusel ja energiovõrgu ümberkujundamisele;

Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade hindamine

193. võtab teadmiseks järeldused, milleni kontrollikoda jõudis eriaruandes 21/2022 „Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade hindamine komisjoni poolt – üldiselt asjakohane, ent rakendamise on endiselt seotud riske“; märgib, et kontrollikoja hinnang põhineb valimil, mis koosneb kuuest liikmesriigist, millest nelja toetuseraldised on absoluutarvudes suurimad ja kahe toetuseraldised on suurimad, võttes arvesse nende sisemajanduse koguprodukti 2020. aastal; väljendab heameelt kontrollikoja järelduse üle, et komisjoni hinnang riiklikele taaste- ja vastupidavuskavadele oli protsessi keerukust ja ajalisi piiranguid arvestades üldiselt asjakohane, kuigi taaste- ja vastupidavusraha eduka rakendamise protsessis leiti ka mitmeid puudusi ja riske; väljendab heameelt selle üle, et komisjon toetas liikmesriike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisel ja esitas juhenddokumente; võtab teadmiseks asjaolu, et komisjon nõustus peaaegu kõigi kontrollikoja soovustega;
194. on mures selle pärast, et kontrollikoda tegi kindlaks, et riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades oli 2019. ja 2020. aastal antud riigipõhiste soovitude käsitlemisel puudusi; märgib, et kontrollikoja hinnangul suhteliselt väikeste liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavades puudusi ei olnud, kuid suuremate liikmesriikide omades oli suuri puudujääke; on mures selle pärast, et kontrollikoja tähelepanekul toimuvad taaste- ja vastupidavuskavade kokkuleppimisel läbirääkimised, mille tõttu koheldakse liikmesriike ebavõrdselt; seab ühtlasi kahtluse alla, kas riigipõhiste soovitude tähtsad elemendid, mida liikmesriigid ei ole hakanud isegi taaste- ja vastupidavusraha rahaliste stiimulite varal rakendama, viiakse üldse kunagi ellu;
195. heidab ette, et komisjon ei ole selgitanud, kuidas on osamakse suurus seotud selle aluseks olevate vahe-eesmärkide ja sihtide arvu ja suurusega; on mures, et kui makse suurus ning selle aluseks olevate eesmärkide ja sihtide arv ei ole vastavuses, võib liikmesriikidel tekkida soov mitte esitada lõplikke maksetaotlusi, mis mõnel juhul sõltuvad võrdlemisi suurest arvust vahe-eesmärkidest ja sihtidest, ning seega mitte viima kõiki taaste- ja vastupidavuskavas kokku lepitud reforme ja investeringuid lõpule, kui nad on suurima osa oma taaste- ja vastupidavusraha eraldisest juba kätte saanud;
196. tuletab meelde kontrollikoja järeldust, et komisjon andis kõigi riiklike taaste- ja vastupidavuskavade hindamisel kontrollikoja valimis tuvastatud puudustele vaatamata taaste- ja vastupidavusraha raames tehtud investeringute kuluprognosidele hinde B, tuues esile võimalikud probleemid asjaomaste summade korrigeerimise osas; märgib, et need puudused ulatuvad mõne meetme kohta kavandamisetaapis teabe puudumisest kuni aluseks olevate eeldusteni, mis ei ole kõigi meetmete puhul täiesti loogilised; märgib, et komisjon hindas riiklike taaste- ja vastupidavuskavade hinnangulisi kogukululusid taaste- ja vastupidavusraha määruse V lisas nimetatud kriteeriumide alusel; märgib, et komisjon nõudis, et iga liikmesriik parandaks oma kuluprognose ning esitaks täiendavaid tõendeid ja põhjendusi, kuni kuluhinnangu loogilisuses ja põhjendatuses jõutakse vähemalt hindeni B; rõhutab, et investeringute ja reformide spetsiaalne kombinatsioon tagab, et vajalikud reformid viiakse ellu aegsasti ja sageli varasematel aastatel ning et neid järgitakse; rõhutab, et eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon ei saa jääda kuni taaste- ja vastupidavusraha kasutusea lõpuni ootama, et saada liidu rahasummade nõuetekohases kasutamises täit selgust; rõhutab, et on oht, et liikmesriigid ei pruugi viimast osamakset taotleda ning seega ei pruugi nad kõiki reforme ja investeringuid enam ellu viia, kui nad on taaste- ja vastupidavusraha kogu oma rahalisest toetusest suurima osa kätte saanud;

197. märgib, et kõik summad, mis taaste- ja vastupidavusrahastust liikmesriikidele eraldatakse, peavad viima reformideni ja investeringuteni, sest alles siis saab eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon olla kindel, et kõik summad on lõplikele vahendite saajatele eraldatud täiendavuspõhimõttest täielikult kinni pidades; tuletab meelde, et varasemates eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitletud raportites heideti ette, et teatavad liikmesriigid esitavad jagatud eelarve täitmise kohaselt täidetavate rahastamisprogrammide jaoks liiga palju projekte ja, kui projektidega seotud kulutustes avastatakse õigusnormide rikkumine ja/või pettus, siis loobutakse nende puhul liidu toetuse kasutamisest, et hoida liidu uurimistest ja/või tihedast jälgimisest ja võimalikest korrektsioonidest kõrvale; mõistab hukka, et õigusnormide rikkumise ja võimalike kelmuste ja pettuste tagajärjel tekkinud kahju kandub üle riigieelarvele ja seega riigi maksumaksjatele;

Vahe-eesmärkide kindlaksmääramine

198. on mures kontrollikoja tähelepaneku pärast, et teatavad vahe-eesmärgid ja sihid ei ole piisavalt selged; jagab kontrollikoja muret selle pärast, et kui vahe-eesmärgid ega sihid ei ole selgelt kindlaks määratud ega võrreldavad, tekib oht, et neid on keeruline hinnata, ning seetõttu võib ka algne eesmärk jääda saavutamata; rõhutab, et selle tagajärjel on komisjonil suur tõlgendusruum selle hindamisel, kas ebamääraselt määratletud vahe-eesmärk ja siht saavutati; võtab sellega seoses teadmiseks kontrollikoja tähelepaneku, et Hispaania esimese maksetaotluse puhul ei olnud vahe-eesmärk 395 rahuldavalt täidetud; võtab murega teadmiseks komisjoni vastuse, et element, mis kontrollikoja arvates jäi täitmata, ei ole vahe-eesmärgi, vaid meetme kirjelduse osa; rõhutab, et vahe-eesmärkide ja sihtide täitmist saab kindlaks teha üksnes üksikasjaliku hindamise ja selgete kriteeriumide alusel, mitte poliitiliste läbirääkimiste põhjal; on seisukohal, et taaste- ja vastupidavusrahastu kogemustest tuleks õppida, et need kajastuksid standardses metoodikas vahe-eesmärkide ja sihtide kindlaksmääramiseks;
199. rõhutab, et vahe-eesmärkide täitmist saab kindlaks teha üksnes üksikasjaliku hindamise ning selgete ja kindlaksmääratud kriteeriumide alusel, mitte poliitiliste läbirääkimiste alusel;
200. võtab teadmiseks kontrollikoja järelduse, et vahe-eesmärgid ja sihid põhinevad sageli väljund- ja isegi sisendnäitajatel ning seetõttu on meetmete tulemuslikkuse mõõtmisel võimalik esitada ainult saavutatud väljundnäitajad, mitte tulemusi ega nende keskpikka mõju taaste- ja vastupidavusrahastu liidu poliitikaeesmärkidele; võtab teadmiseks kontrollikoja tähelepaneku, et mõjunäitajate hindamiseks on vajalik pikem ajavahemik, mis ei pruugi taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise piiratud ajakavaga sobida;
201. võtab teadmiseks kontrollikoja järelduse, et komisjon hindas taaste- ja vastupidavuskavasid osaliselt selliste kokkulepete alusel, mis veel ei kehtinud; võtab sellega seoses teadmiseks kontrollikoja järelduse, et komisjon lisas taaste- ja vastupidavuskava vastuvõtmiseks vahe-eesmärke ja sihte, mis tuleb enne esimest makset täita, ning et komisjoni hinnang aitas parandada vahe-eesmärkide ja sihtide kvaliteeti; on mures, et täielikult toimiva seiresüsteemi puudumine taaste- ja vastupidavuskava rakendamise alguses võib põhjustada viivitusi vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamise hindamisel ja jälgimisel; rõhutab, et valimisse kaasatud liikmesriikides hindamisel ajal kehtinud järelevalvesüsteemid või tegutsenud rakendusasutused ei olnud taaste- ja vastupidavuskavade heakskiitmise ajal veel täielikult töös ning see piiras ka komisjoni hinnangut nende haldussuutlikkusele; võtab sellega seoses ühtlasi teadmiseks kontrollikoja tähelepaneku, et auditi- ja kontrollikorrale, mis on teabe usaldusväärsuse seisukohast viimane abinõu, anti hinne A isegi siis, kui mitmed meetmed puudusid; võtab sellega seoses teadmiseks kontrollikoja järelduse, et kõigile taaste- ja vastupidavuskavadele selles valdkonnas hinne A andmist võib osaliselt selgitada asjaoluga, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruse kohaselt oli lubatud ainult hinne A (piisav) või C (ebapiisav), kusjuures hinne C tähendab terve taaste- ja vastupidavuskava tagasilükkamist; tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastust raha saamiseks on üks tingimus asjakohaste auditi- ja kontrollisüsteemide olemasolu;
202. võtab uurivate ajakirjanike esitatud teabe põhjal teadmiseks, et mitu liikmesriiki on kasutanud taaste- ja vastupidavusrahastu loomist nõustanud konsultatsioonifirmade abi ning need firmad pakuvad omakorda teenuseid, et toetada nendes liikmesriikides võimalikke taaste- ja vastupidavusrahastust rahaliste vahendite saajaid;

Soovitused

203. toetab igati kontrollikoja aastaaruandes ja sellega seotud eriaruannetes esitatud soovitusi; kutsub komisjoni üles neid viivitamata rakendada ja teavitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni rakendamise edenemisest;
204. palub kontrollikojal:
- a) töötada vahe-eesmärkidest ja sihtidest valimi koostamiseks välja tõhus metoodika, kui ta otsustab anda komisjoni hinnangule omapoolse hinnangu, sest tal puuduvad vahendid kõigi tulevaste maksetaotluste vahe-eesmärkide ja sihtide kontrollimiseks; on seisukohal, et see metoodika peaks tõhusalt kindlaks tegema vahe-eesmärgid ja sihid, millel on suurem täitmata jätmise oht ja/või millel on suurem tähtsus seatud lõppeesmärkide üldisele edule kaasaaitamisel; kutsub kontrollikoda üles lisama komisjoni vahe-eesmärkide ja sihtide hindamise auditisse nende täitmist käsitlevate dokumentide kontrollijälje;
205. palub komisjonil:
- a) teha audiitoritele ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile kõigi (nii 2021. aastal kui ka kogu taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise ajal tehtud) maksete puhul kättesaadavaks kõigi taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite lõplike vahendite saajate ja projektide nimekiri ning anda kontrollikojale IT-vahendile Fenix täielik juurdepääs;
 - b) võtta meetmeid, et täita liikmesriikide uus kohustus avaldada 100 lõplikku vahendite saajat, kes saavad taaste- ja vastupidavusrahastust kõige rohkem vahendeid, ning võtta kõik asjakohased meetmed, kui liikmesriigid seda sätet korrektselt ei rakenda;
 - c) anda koos liikmesriikidega teada kõigi taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditega liikmesriikides ellu viidud sotsiaalprogrammide ja toetusmeetmete täpne nimetus; nõuab seetõttu teavet taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite osakaalu kohta nendes programmides ning täpset teavet hüvitiste kohta, mis on proportsionaalselt asendatud taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditega töötuse, tervishoiu ja pikaajalise hoolduse riikliku kaitse valdkonnas;
 - d) selgitada eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile taaste- ja vastupidavusrahastu määruse vahe-eesmärkide ja sihtide hindamise raamistiku põhimõtteid ja loogikat ning komisjoni metoodikat maksete peatamise kindlaksmääramiseks taaste- ja vastupidavusrahastu määruse alusel ning kaaluda täiendavate määratluste esitamist, et vähendada neis sisalduvate subjektiivsete elementide mõju;
 - e) hinnata üksikasjalikule hinnangule, selgetele ja kindlatele kriteeriumidele tuginedes, kas liikmesriigid täidavad taaste- ja vastupidavuskavades õigusriigi vahe-eesmäärke ning seda täielikult kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga, pöörates tähelepanu mitte ainult reformialaste õigusaktide ametlikule vastuvõtmisele, vaid ka õiguslikule ja praktilisele kohaldamisele, mitte poliitilistele läbirääkimistele;
 - f) kohaldada läbipaistvat ametisse nimetamise menetlust kõigi ametikohtade puhul, eelkõige juhtkonna ametikohtade puhul, ning tuua rohkem selgust praegusse ametisse nimetamise menetlusse, mis on läbipaistmatu ja milles ei nõuta aru andmist;
 - g) mitte heaks kiita ühtegi maksetaotlust, välja arvatud juhul, kui kõik õigusriigiga seotud vahe-eesmärgid on täielikult täidetud;
 - h) toetada liikmesriike nende haldussuutlikkuse suurendamisel, et tulla toime taaste- ja vastupidavusrahastu ning Ühtekuuluvusfondi rakendamise paralleelsete haldussüsteemidega, ning aidata neil vähendada tarbetut halduskoormust, lihtsustada pakkumisi ja pakkuda sihipärasemat teavet, hõlbustades seeläbi VKEde ja iseenda tööandjate juurdepääsu rahastamisele;
 - i) olla koos Europoli, Euroopa Prokuratuuri, OLAFi ja muude asjaomaste osalejatega eriti valvas, kui on märke väärkasutamisest, kelmustest, pettusest ja organiseeritud kuritegevusest, mis on suunatud taaste- ja vastupidavusrahastu raames kättesaadavatele vahenditele, ning esitada taaste- ja vastupidavusrahastu kasutamisel esineva kelmus- ja pettusekahtluse korral teavet komisjonile eiramisjuhtumite haldamise süsteemi kaudu ja Euroopa Prokuratuurile, nagu on ette nähtud asjaomastes määrustes;

- j) selgitada, et kõiki projekte ja meetmeid, mida rahastatakse nõukogu määruse (EL) 2017/1939 ^(*) kohaselt ükskõik millise tõhustatud koostöös osaleva liikmesriigi riiklikust taaste- ja vastupidavuskavast, tuleb käsitada rahastatuna taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu liidu rahast ja need kuuluvad seega Euroopa Prokuratuuri pädevusalasse;
- k) nõuab, pidades eelkõige silmas siseaudiitori koostatud riskihinnangut, mis on auditikava aluseks, et taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine peaks olema tema auditikavades endiselt olulisel kohal, sest see on uuenduslik ja suure rahalise kaaluga;
- l) hinnata Euroopa poolaasta ning taaste- ja vastupidavusrahastu raames riigipõhiste soovitude täitmise tagamise menetlust ning vajaduse korral pakkuda täitmise tagamiseks uusi vahendeid, võttes arvesse, et mõne liikmesriigi puhul käsitleti taaste- ja vastupidavuskavas kõiki riigipõhiseid soovitusi, kuid teiste (suuremate) puhul neist ainult osa;
- m) teha nii üldiselt, st taaste- ja vastupidavusrahastut käsitlevas teatises, kui ka kitsamas mõttes, st taaste ja vastupidavuse tulemustabelis, eelarvestatud tulemuste ja saavutatud tulemuste vahel selget vahet, et üldsust korrektselt teavitada ja vältida arusaamatusi;
- n) parandada, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabelis, liidu poolt taaste- ja vastupidavusrahastu rahastamiseks laenatud summade ja laenusummade eest kogunenud intresside ning liikmesriikide poolt komisjonile taaste- ja vastupidavusrahastu raames kättesaadavaks tehtud laenudelt makstud intresside avaldamist;
- o) koostada 2023. aastal riikide kulude analüüs, milles võrreldakse taaste- ja vastupidavusrahastust suurima toetuse saanud liikmesriikide puhul, millised olid riigieelarvesse kantud kulud ja investeeringud enne ja pärast taaste- ja vastupidavusrahastu summade kättesaadavaks tegemist, et teha kindlaks, kas taaste- ja vastupidavusrahastust eraldatud summadest kaeti investeeringute tegemise asemel riigi jooksvaid kulusid, tunnistades samas, et COVID-19 pandeemia järel suudeti suur majanduslangus ära hoida;
- p) anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile teada, mida liikmesriigid, kellele tehti taaste- ja vastupidavusrahastust eelmakseid, mida ei olnud veel võimalik investeeringuteks eraldada, saanud rahaga tegid;
- q) aktsepteerida üksnes vahe-eesmärke ja sihte, mille kohta on saadud täitmist tõendavad dokumendid, mitte ainult liikmesriikide avaldused, ning tagada piisava kontrolljälje registreerimine, mis hõlmab kõiki vahe-eesmärkide ja sihtide hindamise käigus oluliseks peetavaid elemente;
- r) kehtestada usaldusväärne eel- ja järelraamistik, et kontrollida, kas kõik vahe-eesmärgid ja sihid on tegelikult rakendatud ja dokumenteeritud, sealhulgas piisav kontrolljalg vahe-eesmärkide hindamise kohta, pöörates erilist tähelepanu hindamisele, kas põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“ on järgitud, ning põhjendada taaste- ja vastupidavusrahastu rohe- ja digieesmärkide saavutamisele kaasa aitavate investeeringute tulemusi;
- s) vaadata läbi majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi kinnitava avalduse sõnastus ning laiendada tulevastel aastatel selle ulatust seoses taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate meetmete vastavusega ELi ja riigisisestele reeglitele, sest komisjoni esitatud põhjendus ei ole rahuldav, kuid samas on komisjon kui aluslepingute täitmise järelevalvaja kohustatud liidu finantshuve kaitsma;
- t) jälgida tähelepanelikult vahe-eesmärkide ja sihtide, eelkõige auditi, järelevalve ja kontrolliga seotud vahe-eesmärkide ja sihtide täitmist;
- u) hinnata mitte ainult taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 kohast liikmesriikide auditi- ja kontrollikorra ülesehitust, vaid ka selle tegelikku toimimist, tehes samal ajal kindlaks valdkonnad, mida saaks parandada või tõhusamaks muuta;
- v) selgitada eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile, millist metoodikat ta on kokkulepitud makseprofiilideni jõudmiseks kasutanud, eelkõige seda, kuidas on aluseks olevate vahe-eesmärkide ja sihtide arv ja suurus iga osamakse suurusega seotud;
- w) korrata makseprofiilide analüüsi, mille kontrollikoda tegi eriaruande nr 21/2022 koostamisel, kõigi liikmesriikide kõigi makseprofiilide puhul ja anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile aru, kuidas iga maksetaotlus on seotud asjaomasele liikmesriigile seatud eesmärkide ja sihtide arvuga, ning teha ettepanekuid meetmete kohta, millega tagada, et kõik vahe-eesmärgid ja sihid on 31. augustiks 2026 saavutatud;

^(*) Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

- x) tegeleda riskide ja probleemidega, mis tulenevad ühtekuuluvusvahendite ning taaste- ja vastupidavusrahastu paralleelsest rakendamisest, eelkõige seoses kohalike, piirkondlike, majandus- ja sotsiaalpartnerite ning kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamisega, mille tulemuseks võib olla taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite võimalik lihtsam kasutamine võrreldes ühtekuuluvusvahendite kasutamisega, pannes suuremat rõhku nende osalejate kaasamisele taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisse kaashaldamise kaudu, mille eesmärk on ka tugevdada taaste- ja vastupidavusrahastu ja ühtekuuluvussummade vastastikust täiendavust;
- y) soovitada liikmesriikidel, kes soovivad oma taaste- ja vastupidavuskava muuta, kindlasti lisada oma investeeringutesse piiriüleseid projekte ja panna sellistele tõelistele Euroopa-projektidele üldiselt suuremat rõhku; tuletab meelde, et piiriülestes projektides tuleks tegeleda energia ülekandmise, jaotamise ja salvestamise kitsaskohtadega, luues seega liidu lisaväärtust; kiita heaks ainult nende liikmesriikide kava „REPowerEU“ peatükid, kes eraldavad vähemalt 30 % vahenditest projektidele, millel on piiriülene või mitut riiki hõlmav mõõde või mõju, nagu lepiti kokku kava „REPowerEU“ läbirääkimistel, ning anda aru eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile;
- z) teha laenujääkide ja kulukohustustest vabastatud maksete kogusumma kättesaadavaks eelkõige piiriülestele projektidele, mis keskenduvad energiasõltumatuks ja energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamisele; nõuab tungivalt, et komisjon julgustaks liikmesriike looma piiriüleseid projekte, eriti energiasõltumatuks valdkonnas, ja toetaks neid seejuures ning võimaldaks liikmesriikidel taotleda laenu laenujäägist ja vabastatud maksetest piiriüleste energiaprojektide rahastamiseks; palub komisjonil anda nii parlamendile kui ka nõukogule aru rakendamise edenemisest, peatatud ja vabastatud maksetest ning laenuaotlustest;
- aa) vajaduse korral tugevdada liikmesriikides iga sisekontrollisüsteemi kohta tehtavaid süsteemiauditeid (detsentraliseeritud või rakendusmeetodite korral) ning tagada hanketoimikute kontrollimisel mõistliku arvu teste, et tagada sisekontrollisüsteemide tõhusus praktikas;
- ab) tagada, et raamistikes, mille alusel liikmesriigid auditeerivad ja kontrollivad NGEU, maaelu arengu ja ühtekuuluvuspoliitika programme, pööratakse tähelepanu ka topeletrahastamise kontrollimisele, ning tagada süsteemikontrollide kaudu selle nõuetekohane toimimine; palub komisjonil ühtlasi kontrollida riski põhjal kõiki makseid, mis nimetatud programmidest on lõplikele vahendite saajatele tehtud, veendumaks, et topeletrahastamist ei ole toimunud;
- ac) tagada liikmesriikide lõplike vahendite saajate kohta hoitava andmete usaldusväärsus, eelkõige terviklikkus ja täielikkus, eesmärgiga tagada, et pärast lõplike vahendite saajatega seotud reeglite eiramiste avastamist võetakse liidu tasandil nõuetekohaseid järelemeetmeid;
- ad) anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile teada, mida komisjon on teinud, et neutraliseerida liikmesriikides ja liidu tasandil huvide konfliktid, mis võivad tekkida eelkõige konsultantide kaasamisel;
- ae) esitada eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile üksikasjalik aruanne reformide kohta, mille liikmesriigid olid ellu viinud juba enne väljamaksete tegemist, ja kohustuslike meetmete kohta, mida nad on võtnud, et kohandada riigisisest õigust uute liidu direktiividega, ning mis on riiklike taaste- ja vastupidavuskavade vahe-eesmärgid või sihid.
-